הלבוש היהודי

סקירה עיונית במנהגי הלבוש מדורות עולם

מהדורה זו מוקדשת לזכרו של איש האלוקים קודש הקדשים האדמו"ר **רבי אלעזר אבוחצירא** זצוק"ל שהיה עמוד הקדושה והצניעות בדורינו ואיננו כי לקח אותו ה'.
ת.נ.צ.ב.ה

במקומות אלו ועוד נהגו נשות ישראל שלא לצאת לרחוב בלי כיסוי נוסף מעל הבגדים
תמונות מקוריות על כל מקום ומקום בספר עולמות של טוהר ב' חלקים

מדורי דורות
נזהרו בכל תפוצות ישראל
שלא לצאת לרחובה של עיר
בבגדי צבעונים (עיין מאמר ב'),
ובמקומות רבים
אף הוסיפו מלבוש עליון
כדי להסתיר ולהצניע לחלוטין
את צורת הגוף.

קונטרס זה מוגש כחומר הסברה, מדוע דוקא בימינו חשוב מאד וכדאי ביותר לחזור ללבוש היהודי אותו לבשו אמותינו מדורי דורות.

קוראים יקרים

חוברת זו מוגשת לפניכם ע"י ארגון בגדי שרד

ארגון בגדי שרד, איננו ככל ארגוני הצניעות אשר עומדים בפרץ לגדור פירצותיהן של ישראל, הן בתחום כיסוי הראש והן בתחום הביגוד הצר והקצר.

ארגון בגדי שרד כשמו כן הוא שם לו למטרה, לתקן מהשורש את השיבוש והעיוות שחדר אלינו באורך הגלות, להחזיר לנו את בגדי השרד אשר נגזלו מאיתנו.

לחזק, לשבח, ולעודד את אותם שרידים אשר דבקים במלבושי המסורת הקדושה.

עיננו הרואות כי שרידים אלו אשר עד לא מזמן היו יחידים בודדים,

הינם היום משפחות משפחות לאלפים ולרבבות

כה ייתן ה' וכה יוסיף שירבו ויגדלו ככוכבי השמים וכחול הים אשר לא יספר מרוב

ומלאה הארץ דעה את ה' אמן

יהודי יקר! אנא הרם את תרומתך למען הפצת והרחבת מעגלי הקדושה והצניעות

בגדי שרד
מתלבשים מסורת
צניעות בגאוה של פעם
052-7652509

תמונות מתוך הספר "עולמות של טוהר" ב' חלקים

עיצוב גרפי: 052-6555479

ראשי פרקים

דברי פתיחה.....4

מאמר א' - מה הענין ומהי התועלת?.....6

מאמר ב' - היכן המקור לתוספת כיסוי מעל בגדי צבעונים?.....7

מאמר ג' - עדויות היסטוריות על המציאות בזמנם.....9

מאמר ד' - המסורת שאבדה.....14

מאמר ה' - הרי זה מושך את העין?.....19

מאמר ו' - אשה ההולכת בצניעות האם גם לה כדאי
ללבוש מלבוש עליון?.....20

מאמר ז' - דעת גדולי ופוסקי זמנינו.....22

מאמר ח' - אין אשה אלא ליופי, האמנם?.....24

מאמר ט' - הרי זה מזכיר את הנשים הערביות?.....30

מאמר י' - משתלם.....34

מאמר י"א - עצה טובה כשלאיש או לאשה עדין קשה.....38

נספחים.....40

דברי פתיחה

אין זה סוד שבהרבה תחומים זכה דורנו לדברים שלא זכו דורות קודמים.

הדברים הבולטים ביותר הם, השכלולים הגדולים המאפשרים לנו כיום לזכות בתפילין מהודרות מאד בריבוע מדויק ביותר, וכן באתרוגים נקיים במיוחד בשפע גדול, לעומת הדורות הקודמים בהם אם הצליחו להשיג אתרוג אחד לעיר גדולה היה זה הישג, וכהנה דוגמאות לרוב.

אך בחלק הפנימי יותר והעמוק יותר, כולנו מרגישים שבזה אנו דוקא הרבה פחות מהדורות הקודמים, ולאו דוקא אלפיים שנה אחורה, מספיק לחזור כמה עשרות שנים כדי למצוא עולם אחר שונה לגמרי.

ההבדל השורשי מורגש במגוון דוגמאות, כגון אמירת הסליחות בימים ההם היתה באוירה אחרת לגמרי, וכן הבכיות והיללות בזמן אמירת הקינות בתשעה באב, אולם עיקר העיקרים בהבדל הוא מצב הצניעות אצל בנות ונשות ישראל. אשה חרדית סטנדרטית של היום ליד אשה סטנדרטית מהתקופה ההיא כמעט ואין ביניהן שום מכנה משותף הניכר לעין, הן במספר היציאות לרחוב, הן בצורת הלבוש בזמן היציאה לרחוב, והן בהתנהגות הכללית בזמן המצאותה ברחוב, או בעבודה. אשה בת זמנינו לו תפגש ברחוב מרכזי עם הסבתא של הסבתא שלה תחוש רגשות מעורבים, במקרה הטוב היא תתמלא רחמים על אשה "אומללה" זו אשר לא "זכתה" לטעום טעם חיי עולם הזה, ובמקרה היותר גרוע היא תתבייש אפילו לעמוד לידה ולהתעניין בשלומה לבל יחשדוה כחסרת דעת.

עינינו רואות שלא צריך להגיע לסבתא של הסבתא כדי למצוא ירידה דרסטית, ההבדל כיום בין אם לבת וכל שכן לנכדה הוא הבדל תהומי ענק, מרחק עצום יש בין רגשות הצניעות של דור אחד אחורה לדור העכשווי והתוסס, אשר לא מסוגל להבין מה הבעיה לעמוד ולצעוק לחברה מהמדרכה ממול, לעבוד עם גברים, או לרוץ לאוטובוס לעיני כל.

שלא לדבר על הויכוחים בין אם לביתה אם הבגד הוא צמוד או לא, אשר במציאות של זמנינו ההבנה המקסימלית של הבנות בסיבה מדוע לא ללבוש בגדים צמודים נגמרת בחשש כדי שלא להחנק או יעצר הדם חלילה, המקום היחיד בו הן נזכרות שצריך להסתפק במועט הוא אך ורק כשמדברים על המידה המינימלית של אורך החצאית...אך לא עליהן תלונותינו כיון שהדבר לא נובע מחוסר ביראת שמים או מרצון להכשיל מישהו חס ושלום, אלא מחוסר ידע מוחלט. איש אינו טורח ליידע אותן להראות ולהסביר להן בדרכי נועם כיצד נהגו אמותינו מדורי דורות, ואשר הביגוד אותו הן רוכשות בבני ברק וירושלים אין מקורו בבית המדרש ובשלחן ערוך, אלא פרי יוזמתם של גויים ארורים אשר כל חפצם ורצונם לדרדר את בנותינו לרדיפה תמידית אחר ההבל והשיקוץ ואין כלל מצפון בליבם לב האבן והסלע.

על כן כתבנו קונטרס זה, למען ידעו דורותינו את הדרך אשר הנחילו לנו אמותינו הקדושות והצנועות, ומי יתן ויתקבלו הדברים על ליבן של בנות ישראל הכשרות אשר חפצן ורצונן לעשות רצון אבינו שבשמים באמת ובתמים, אמן.

זוג יהודים מוורשא (פולין)

בס"ד

מאמר א'

מה העניין ומהי התועלת?

ללבוש העליון הנקרא **שאל** יש שתי מטרות אותם משיגים על ידי הנהגה זו שלא יוצאים לרחוב בלעדיו.

מטרה ראשונה היא, מלבד הצורך הבסיסי והפשוט של כיסוי הגוף במלבושים, יש מעלה בשאל שהוא מכסה את תבנית וצורת הגוף היטב, מטרה זו לא ניתן להשיג על ידי חולצה מפני שחיתוך הידיים נשאר קיים, כמו שלא מועיל מכנסיים למרות שהם גם מכסים. (אין השוואה בחומרת הפריצות, אלא רק כמשל ודוגמא).

וכמו שכתב הרמב"ם לגבי חיובי בעל לאשתו שהיה מנהג כזה בחלק מהמקומות וזה לשונו (בהלכות אישות פרק יג - יא) **מקום שדרכן שלא תצא אשה לשוק בכיפה שעל ראשה בלבד עד שיהיה עליה רדיד החופה את כל גופה כמו טלית נותן לה בכלל הכסות רדיד.**

וכן מובא בשלחן ערוך (אבן העזר סימן ע"ג ס"א).

מטרה שניה היא, מלבד התפקיד לכסות את הגוף, יש תפקיד נוסף לכסות את הבגד הצבעוני והמקושט אשר מתחלף מאירוע לאירוע ומשבת לשבת, וכמו שכתב היעב"ץ (סידור עמודי שמים דיני תשעה באב): **לא תלכנה הנשים לטייל בחבורה בשווקים וברחובות, על אחת כמה וכמה עם מלבושי צבעים ורקמה אם לא ברדיד על גביהן.**

כאשר אשה מבינה שמטרת ההתקשטות שלה היא לכבוד בעלה ואין זה צנוע ליידע את אנשי השכונה מה היא בחרה ללבוש השבת, אז מגיע השאל ופותר את הבעיה בכך שהוא **קבוע**, ולא **צבוע**, אלא **צנוע**, (ומצניע).

אלו הן שני הרווחים הגדולים שמרוויחה אשה הלובשת שאל מעל בגדיה גם אם הם רחבים וארוכים, ועל אחת כמה וכמה אם הבגדים הם צמודים ואפילו במקצת, אז הרווח גדול **שבעתיים** והיא הופכת מאינה צנועה לאשה צנועה וחסודה.

החלוק (הבגד הפנימי) **הוא לכסות את בשרו עד המנעלים, והבגד שעליו הוא לכסות החלוק עד שלא יראה כלל וזהו צניעות גמור, כי עיקר הבגד לכסות החלוק ולא הבשר שהוא כבר מכוסה בחלוק, כי רק בביתו הולך האדם בחלוק, אך כאשר הולך בשוק יש לו להיות יותר צנוע, כי כאשר נראה הדבק לבשר דבר זה קצת גלוי הוא** (מהר"ל - בבא בתרא - נז:)

בס"ד

מאמר ב'

היכן המקור לתוספת כיסוי מעל בגדי צבעונים?

הגמ' במסכת עבודה זרה בדף כ' אומרת כך: **אמר רב יהודה אמר שמואל אסור להסתכל בבגדי צבע של אשה ואפילו שטוחין על גבי הכותל.** וכשהבגדים שטוחין על הכותל האיסור דוקא אם הוא מכיר את האשה מפני שכשרואה את הבגד זוכר את האשה כמו שהיא מלובשת בהן שמייפין אותה ומהרהר בה (לשון רש"י) וממשיכה **הגמ' אמר רב חסדא הני מילי בעתיקי אבל בחדתי לית לן בה,** ומסביר רש"י: **בעתיקי** שלבשתן וכבר ראה אותה מלובשת בהן וכשחוזר ורואה אותן נזכר ביופיה, ודוקא בגדי צבעונין לפי שהאשה נאה בהן ולא שכיחי אבל שאר בגדים דשכיחי **ואינן לנוי** לא מסיק אדעתיה להרהר עכ"ל, רואים ברש"י במפורש שבגד העשוי לנוי שכבר לבשה אותו אסור לאיש להסתכל בו גם כשאינו עליה, ואם כן על אחת כמה וכמה כשהוא רואה אותם ממש עליה שהדבר חמור מאד ומביא לידי הרהור, והדרך היחידה לפתור בעיה זו היא על ידי לבישת המלבוש העליון אשר איננו צבעוני ואינו עשוי לנוי וממילא הרואה אינו נכשל.

שאלו תלמידיו את רב יוסף מהו עזאל? אמר להם, כיון שעמדו דור המבול ועבדו עבודה זרה היה הקב"ה מתעצב, עמדו שני מלאכים שמחזאי ועזאל ואמרו לפניו תן לנו רשות ונדור אעם הבריות ותראה איך אנו מקדשין שמך, אמר להם רדו ותדורו עמהן, מיד קלקלו... ועזאל היה על מיני צבעונין ועל מיני תכשיטין של נשים שמפתים את בני אדם להרהור עבירה... עזאל לא חזר בתשובה ועדיין הוא עומד בקלקולו להסית בני אדם לדבר עבירה בבגדי צבעונין של נשים ולכך היו ישראל מקריבין קרבנות ביום הכיפורים... ואילו אחד לעזאזל שיסבול עוונותיהם של ישראל והוא עזאזל שבתורה.

(ילקוט שמעוני בראשית ו'-מ"ד)

וכן רואים במסכת סוטה בדף ח: שהכהן פורע את ראש האשה כעונש על זה שפרסה על ראשה סודרין הנאין לכן הוא מוריד אותם ממנה וזורקן לארץ תחת רגליה מפני שבגדים אלו מביאים את המסתכל לידי הרהור ותאוה.

וכמו כן רואים בגמרא במסכת ברכות בדף כ. שרב אדא קרע את הכרבלתא מעל אשה היות וראה דבר זה כמעשה פריצות, ומבואר במהרש"ל שם וכן המשמעות ברש"י שטענתו נגדה היתה על כך שיצאה לרחוב במלבוש חשוב בלי כיסוי סרבל עליו, שזהו כיסוי עליון שתפקידו להצניע את המלבוש החשוב, ולכן קרע ממנה בגד זה.

כבס ביין לבושו ובדם ענבים סותה (בראשית מ"ט)

פרש"י: וצבעונין הוא לשון סותה שהאשה לובשתן ומסיתה בהן את הזכר ליתן עיניו בה.

מכל הנ"ל רואים את ההתיחסות החמורה לאשה היוצאת במלבושים חשובים או צבעונים לרחוב בלי כיסוי עליון, ורווח גדול זה מרויחה אשה הלובשת שאל בכך שאצלה אין הבדל אם שבת או חג היום או כל סיבה אחרת להתלבש יפה היא תמיד צנועה וחסודה ולא מכשילה איש.

מאמר ג'

עדויות הסטוריות על המציאות בזמנם

עדויות היסטוריות ניתן למצוא למכביר בספרים הנפלאים עולמות של טוהר, שם יש תמונות מכל גווני הקשת הן באירופה לכל חלקיה והן בארצות המזרח, ואפילו באמריקה של אז, גם שם רואים שהקפידו על מלבוש עליון ביציאה לרחוב.

אך ישנם גם עדויות בכתב של גדולי עולם ונצטט חלק מהם.

בספר מלכי ישורון ושבחי חכמי אלג'יריה (עמ' 290) כותב כך:

בשנת קמ"ח נתגרשו הרבה יהודים מהעיר ליאון שבצרפת ונתפזרו לכל רוח, ומהם הלכו לעיר סיביליא שבספרד ואחזו בה. אמנם יהודי ספרד היתה בהם צניעות גדולה עד שהאח לא היה מכיר באשת אחיו והאב לא היה מכיר את כלתו אשת בנו ומעולם לא נמצא אשה עבריה ברחובות קריה והיוצאת לאיזה הכרח היתה יוצאת בפנים מכוסות והולכת במרוצה בצידי הדרכים ואך בבוא יהודי צרפת לסיביליא התחילו נשותיהם לפתוח חנויות של סחורות ושל מלאכת יד והיה שם רב גדול שמו ר' יצחק בן שושן והרעיש את העולם על זה.

תמונת אם וביתה בכותל המערבי

בתולדות מהר"י אלגאזי הנדפסים בסוף ספרו "אמת ליעקב" מובא בשם "ספר התקנות" סי' נה, שכאשר תקפה הבצורת על תושבי ירושלים ת"ו בשנת תקי"ד (לפני למעלה ממאתיים וחמישים שנה), חכמי ירושלים קבעו שבצורת הוא סימן מן השמים לחזק הצניעות בדברים שנתרופפו מהנהוג בכל הדורות הקודמים, וע"כ תקנו תקנות בענייני צניעות לחזק את מנהגי דת יהודית וקדושת ישראל ובין השאר חזקו וחייבו לקיים את התקנה ללבוש רדיד שהיתה נהוגה כבר מזמן חז"ל, וז"ל: **הסכמנו בכל תוקף ברוב בנין ורוב מנין ובהסכמה עלינו ששום בת ישראל ואפילו הזקנות לא תוכלנה ללכת בשוק בלתי מכסה על מלבושיה ואפילו מחצר לחצר הקרוב אליו ופתחו של זה כנגד פתחו של זה, כל שדרך הרבים באמצע. גם לא תוכל לשבת בפתח שער החצר כדי לדבר עם חברתה, ואם איזו אשה תעבור על דברינו אלה הא ודאי נדעה ונרדפה למען תהיה למשל ולשנינה מלבד שיקנסו אותה כמשפט.**

בספר אגרות ארץ ישראל (עמ׳ קעב) מובא תיאור של חכם יהודי מאיטליא משנת ר״פ על מנהג הלבושים וז״ל: **הנשים הולכות בצניעות גדולה כל המלבושים עד צוארם ואינן מגלים אפילו אצבע מבשר, וכשיוצאות לחוץ הן מעוטפות כולן בסדין לבן ובגד שחור על פניה והוא דק של משי ורואה ואינה נראית ואפילו הבעל אינו מכיר באשתו ומכסות כל גופן.**

וכן העיד המגיד מישרים רבי בן ציון ידלר זצוק״ל: בימים מקדם חובה היתה מוטלת בירושלים על כל אשה היוצאת לשוק להתעטף בסדין כדי שלא תתבלט בבגדי צבעונים ברשות הרבים, וסיפר לי אדוני אבי מורי ורבי שגידל בביתו יתומה, מיד כשמלאו לה עשר שנים קיבל הוראה מאת הרבנים שכבר הגיע זמנה להתעטף בסדין ובלעדיו אסור לה לצאת אל השוק אפילו באקראי.

בספר צוואה מחיים להגר״ח פלאג׳י זצוק״ל (מגדולי רבני טורקיה לפני כמאתיים שנה) כותב: ולא תצא אשה בלתי מארמה (שכמיה) כנהוג ומכוסה היטב בצעיף עכ״ל, (השכמיה על הגוף והצעיף על הראש).

וכן כותב הסבא קדישא מהרש״א אלפנדרי זצוק״ל בתשובותיו (סי׳ לב): זכורני בימי חורפי ששום אשה מנשי ישראל לא היתה יוצאת כלל לרשות הרבים, ובעת הדחק לילך אצל חברתה היתה מתכסית בלבוש בגד שחור על כל גופה מראשה ועד רגליה, ובהמשך הזמן התחיל מעט מעט הקלקלה באיזו מהן לצאת בכיסוי ראשה וגופה בלבד שלא ברצון חכמים.

וכידוע שהבעל שם טוב בדרכו לארץ ישראל היה באיסטנבול (בירת טורקיה) וראה

שם אברכים עם נשמות קדושות של תנאים, ואמר שזכו לזה מפני גודל הצניעות שנהגו אמותיהן (שבחי הבעש"ט) ואמר על זה המהרש"א אלפנדרי שאכן זוכר הוא את הצניעות המופלגת בה נהגו הנשים באיסטנבול עיר מולדתו ואין לשער ולתאר את גודל הצניעות שהיתה (תולדות מהרש"א אלפנדרי נדפס בסוף השו"ת ח"ב).

וכן בשו"ת פני יצחק (שנת תרנ"ו ח"ו סימן ו') כותב על המנהג בדמשק, וז"ל: **כשהן הולכין מחצר לחצר דרך רשות הרבים או לשוק הן מתכסות מכף רגלן ועד קדקדן ברדיד גדול ולא נראה מהן בחוש הראות אלא רק פניהן בלבד, ויש מהן הרבה נשים צנועות יותר שמכסין גם את הפנים במסווה.** וכן כתב בספר חכמה ומוסר (שנת תרי"ח) לראש רבני חלב הגאון רבי אברהם ענתבי זצוק"ל וז"ל: **<u>וגם שמעתי שבכל גלילות ישראל</u> עד היום הזה שמנהג נשי ישראל שנותנות מסוה על פניהם מלבד הצעיף, ואחד משלוחי ארץ ישראל הגיד לי שנתאכסן בביתו של בעל הבית בבבל ונתעכב בביתו של בעל הבית יותר משנה תמימה ולא אירע שום פעם שפגש באשתו של בעל הבית מבלי מסוה על פניה.**

נשים ממרקש (מרוקו) עטופות בסדינים ארוכים מאוד כפי מנהג הצניעות מדורי דורות.

וכן העיד בספר חוקי הנשים לבעל בן איש חי (שנת תרס"ו פרק יז) וז"ל: **כי יש נשים אחדות שהאיזארים (לבוש עליון) שלהן פתוחים כדי שיתגלו המלבושים ומה הועילו האיזארים אם אין הם מסתירים? לכן חובה על כל אשה להשתדל על צניעותה ותשים לבה לדברים אלה ודומיהם עכ"ל.** (מתורגם מערבית בספר עולמות של טוהר סוף חלק ב').

ארבעה דברים אמר אדריינוס לבני פלטין שלו, מה שישראל עושין, לנו נאה לעשות, כמה אנו גרועים מהם וכו', נשיהן של ישראל יוצאות ופניהן מכוסות. (מדרש חופת אליהו רבה פ"ד סי' מא)

כפי שפתחנו את המאמר, בספרים הנפלאים עולמות של טוהר ניתן למצוא תמונות הממחישות את כל הנ"ל כמעט בכל קצוות תבל.

ואשריהן ואשרי חלקן של נשים צדקניות המוסרות נפשן כדי להחזיר את עטרת תפארת הצניעות שאבדה לנו בגלות הארוכה, שערטלה אותנו מרגשות הצניעות הקדושות והטהורות והפכה אותן למשהו של פעם ולחוק ללא טעם, חזקו ואמצו.

תמונת נשים יהודיות בעיר טטואן שבמרוקו עטופות בסדינים ובבגדים ארוכים

יהודים הבאים להתפלל בבית הקברות היהודי בברודי - גליציה

מאמר ד'

המסורת שאבדה

נאמר בפרקי אבות, משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה, כך עוברת תורתנו הקדושה במסורת מוצקה ומסודרת מדור לדור, הרב מדריך את תלמידיו מראה את ההלכה את כלליה ופרטיה, עד היום הזה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, ומובטחים אנו שלא תשתכח התורה מפי זרע ישראל.

אך מצוה אחת יש אשר לא עברה דרך בתי המדרשות, וזוהי מצות הצניעות, מצות האשה לכסות את עצמה במלבושי צניעות, באופן טבעי עברה מצוה זו דרך עולם הנשים!

מצוה זו עוברת בירושה אצל נשות ישראל, אשר תמיד הבינו חשו והרגישו מהי צניעות אמיתית.

אלא, שלצערנו בושתנו וחרפתנו שלטו בה ידי זרים, ועל אף הרצון להתמיד במלבושי הצניעות, שעבוד מלכויות הוא שעכב וקלקל את החן והיופי האמיתי של בנות ישראל.

מגוון האופנות המוצעות למכירה בדורות האחרונים ובפרט בדור האחרון, לא זו בלבד שלא יצאו מתורת ישראל, אלא להיפך, הן יצאו ממקור טמא מהגרועים שבאומות העולם אשר בעיצוב האופנה מטרתם היא, להבליט, להדגיש, ולמשוך את העין ואת הלב, ההיפך הגמור מרצון התורה, לכן חובה עלינו לברר מציאות מרה זו, ולדעת שכמו בכל מצוה כך במצוה נשגבה זו יש לקוות ולומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי.

עדות החוקרים

החוקר "אפשטיין" וגם חוקרים גויים רבים כספרו של "רובנס" "סלושץ" ועוד, מראים בהוכחות רבות כיצד כל הנשים היהודיות כיסו ראשן צוארן וגופן בכמה מלבושים זה על זה, ובנוסף לכך עטפו עצמן בצעיפים גדולים ועבים במיוחד. לגבי כיסוי הפנים טוענים אפשטיין סלושץ וחוקרים נוספים, שהיו בזה מנהגים חלוקים, היהודיות בארץ ישראל ובמזרח כיסו את פניהן, אולם באירופה לא השתמשו ברעלות, אבל בשאר פרטי הלבוש של כיסוי הראש הצואר והשאלים היו המנהגים

די דומים. בין השאר הוא מציין עדות של חוקר איטלקי שביקר בארץ ישראל במאה ה-16 ומזכיר שהנשים היהודיות כולן פניהן מצועפות כולל צוארן עד שאין גבר יכול לזהותן, (כמו שכתוב במדרש חופת אליהו רבה פ"ד סי' מא, שאדריינוס קיסר אמר ארבעה דברים לבני פלטין שלו, מה שישראל עושין לנו נאה לעשות וכו', נשיהן של אלו יוצאות ופניהן מכוסות וכו'), עוד מציין שם מפי חוקרים מלפני מאה וחמישים שנה שבקרו בתימן בצפון אפריקה ובהרי הקווקאז, וראו שכל היהודיות צועפות בצעיפים גדולים את כל גופן ופניהן (קובץ על יד – ברלין 1888 ח"ד עמ' 27 סלושץ, אבן ספיר, ספר המסעות עמ' 53), וכן כותב הרדב"ז (מהמאה ה-16) על מצרים והארצות הסמוכות לה. תיאורים נוספים מלמדים שבנות מגיל עשר היו מכוסות בצעיף כבד כשהיו בחוץ, באירופה נהגו בצעיפים רק מהנישואין מאחר ונשאו מיד בתחילת בגרותן ולא היה צורך בכך קודם לזה.

תמונת רב ורעייתו, וינה (אוסטריה) שנת 1865

וכן כותב רבי יעקב ספיר בספרו מסע תימן על ביקורו המעניין בקהילת תימן אשר זקניה סיפרו לו שהמסורת שבידם לא השתנתה מאומה מאז גלות בית ראשון, וכך הוא מתאר: הנשים צנועות מאד במלבושיהן, שערות ראשן לא יראו החוצה, צעופות בצעיפים ורדידים על פדחתן, ותחת צואריהן, וסרח העודף על לבביהן להסתיר הבלטה מלפנים, ובגד שחור ארוך עם בתי ידים ארוכות ורחבות **על מלבושיהן** לכסות גוויותיהן עד למטה לארץ.

המהפכה הצרפתית

כשהחלה המהפכה הצרפתית והאמנציפציה במאה ה-16 החלה באירופה מגמה של מלבוש חדש ואחיד שכלל, אצל הגברים חליפות קצרות וכובע לבד קטן במקום חליפות וגלימות ארוכות וכובע גדול או כובע צעיף, וגם אצל הנשים חלה מהפכה בעובי הבגדים ומספר הכיסויים, ועוד שינוי עקרוני נוסף היה בכך שהתבטל ההבדל בין הלבוש בבית ללבוש בחוץ. כל מקום שדבר האופנה הארופאית הגיע חדלו בכיסוי הצעיפים והורידו מעליהן את הרדיד ואת השאל בלא שהתבקשו לעשות זאת על ידי שום רב בעולם.

[במאמר המוסגר: גם המעבר לפאה נכרית לא בא על ידי שום רב כידוע אלא התחיל על ידי הפרוצים שבעם, כמובא בהרבה ספרים מהתקופה ההיא כגון **מהר"צ חיות** (שו"ת סימן נ"ג) שכותב: בימי ילדותי לא שמעתי שינהגו קולא בזה בכל תפוצות ישראל במדינת פולין, רק חדשים לבקרים באו אשר **הרבה פרצו הגדרות** וכו'. וכן **בשו"ת דברי חיים** (ח"א יו"ד סי' ל') כתוב: ידעתי בבירור בהיותי אצל מו"ח ז"ל במעהרין שגם אצלו לא הלכו במלבושי פריצות כזה ח"ו, וכפי ששמעתי אז לא נמצאת בכל מדינת אשכנז שום אשה חשובה לילך בשערות ופיאה נכרית רק איזה **מנקלי העם פחותי הערך** והיו לקלס ורק בעוה"ר מקרוב נשתרבב המנהג הזה מן **האפיקורסים** וכו' עיי"ש.

יתרה מזאת כאשר חיפשו חוקרים רבים כאפשטיין ורובנס תמונות או ציורים עתיקים של נשים יהודיות חבושות בפאה נכרית לא מצאו כזאת רק בתקופת הפתיחות הגדולה שהתחוללה בגרמניה והיתה נחלת יהודים עשירים בעיקר בצפון המדינה, וכן בשל עליית רמת החיים אצל יהודים עירוניים הביאה פתיחות זו השפעה חמורה בסגנון החיים וצימאון לסיגול חברתי ולהשכלה. עובדה זו מציין גם ההיסטוריון ברוייר בספרו על יהודי גרמניה, ומוסיף שבמבט על תמונות רבות מאותה תקופה מבחינים באיזו מידה השתוקקו היהודים האמידים לתת ללבושם המסורתי אופי מודרני אופנתי, דרשות הרבנים מהתקופה ההיא היא עדות משכנעת לכך, הרבנים אסרו בגדים מקטיפה ואריגי דמשק ובדי אטלס, נאסר לשבץ בבגדים כסף וזהב, וצבעים בהירים נאסרו לגמרי.

אולם לקראת סוף המאה ההיא החלו נשים באלטונה לחבוש פאות, ורבה של העיר רבי יעקב עמדין שלל מהן אפשרות זו ואסר זאת באיסור מוחלט. החוקרים הנ"ל מצאו בסך הכל תמונה אחת משנת 1797 ותמונה אחת מאמסטרדם משנת 1793 שבהן נראות הנשים חבושות פאות שהיו כהר של תלתלים, תוך כדי שהם מציינים ששמירת יהדותם של המצולמים היתה מפוקפקת.

אפשטיין מציין בספרו שאפנת הפאות הארופאיות לא חדרה לארצות המזרח, וגם מאירופה נעלמה במהירות זאת בשל כיעורה של הפאה, את מקומה תפסו כובעים גדולים עם קישוט נוצות. עשרות שנים אח"כ באמצע המאה ה-18 בעקבות התערבות השלטונות בעידודם של המשכילים בצורת הלבוש היהודי (ערוך השולחן או"ח ס' תקנ"א סעיף י"א) אשר אסר לחלוטין את כיסוי הראש (שו"ת שנות חיים שט"ז להגאון רבי שלמה קלוגר זצוק"ל) ואכן רוב ככל הנשים הלכו בגילוי ראש (בן איש חי פרשת בא סעיף י"ב) או אז הופיעה הפאה אצל מס' נשים שבמסירות נפש חבשו פאה כדי שלא להסתובב בגילוי ראש ממש.]

כמובן שהשינוי הראשוני החל רק בערים הראשיות הגדולות והמתועשות, צו האופנה הצרפתי גרמני שיחק באנשים כבתיאטרון בובות. מאותה תקופה היתה רמת הצניעות בלבוש היהודי מקבילה לרמת הלבוש הגויי, ומאחר ובתחילת תקופה זו היו עדיין גם בגדי הגויים ארוכים עד לארץ השרוול עד כף היד והצוארון מוגבה כמעט עד הראש ממילא כך גם נראו נשות היהודים.

גם בתמונות הרבות שבספר "היהודים בגרמניה" (מאת פרופ' נחום גידל) ובהסברים שהם מלווים רואים היטב שגם משפחות משכילות שסטו מהדרך והנשים לא כיסו ראשן, שמרו עדיין על כבודם וצניעותם והלכו בשיער אסוף ובלבוש ארוך וסגור. רק אצל היהודיות המומרות שיופיין העביר אותן על דתן ודעתן ונישאו לגויים עשירים ולמשכילים כופרים רואים פריצות והשחתה מוסרית צניעותית.

המשכילים – עוקרי הצניעות

המשכילים תפסו הזדמנות פז בתקופת שוויון הזכויות והחלו לנדוד בין הקהילות היהודיות המפוזרות בעולם כדי להביא אליהם את בשורת ההשכלה ובאמתחתם גם רעיונות הלבוש הארופאי – הקליל והנוח.

לאחר מלחמת העולם הראשונה התפוררה הצניעות לגמרי ואז החלו קיצורי הבגדים או אז החלו ראשי השכלה מבשרי הקידמה להשתמש בפריצות הלבוש ותערובת המינים כאמצעי למשיכת צעירי הצאן בתמונות רבות רואים הבדל תהומי באותו בית ספר תוך שנתיים בלבד!

פעולה דומה עשתה הממשלה הציונית שר"י בארץ בתקופת העליה הגדולה של יהודי המזרח (בשנת 1950) כדי לקלקל ולהרוס את כל הסממנים שעוד נותרו.

לאחר פיתוח רציני של ענף הצילום (בסוף המאה ה-19) החלו לשכלל מצלמות המצלמות ברצף מה שנקרא היום "סרטים", מרגע זה כאילו נפרץ סכר אדיר והחלה להתפתח תחרות סרטים מקצועיים בשלושה מרכזים ראשיים, אמריקה, ברלין שבגרמניה, ובפריז שבצרפת. בסרטים השתתפו שחקנים ושחקניות שהולבשו לפי מיטב יצרני האופנה, הצופים הרבים שנהרו לחזות בחידוש הנפלא הזה הושפעו אנושות, ומליוני נשים החלו משנות את לבושן, כך נשחקו ונעלמו להן כל מלבושי הצניעות המקובלים הן ליהודים והן לגויים.

אם בסוף המאה ה-19 ואפילו בתחילת המאה ה-20 עוד הלכו נשים גויות רבות בכובעים שכיסו לפחות חלק מהראש ואצל האדוקים בנצרות הלכו ממש בצניעות גמורה ובשאל גדול (כפי שמתועד בספרי "צילומי ירושלים הראשונים" ובספר "צלמים ראשונים") ובמלבושים ארוכים עד הארץ, הרי שכ-15 שנים אחר כך ב-1912 -1915 הלכו בערים הגדולות בחצי שרוול ובחצאיות עד לברך, וככל שנחשפו יותר למורי הדרך מהסרטים כך התדרדרו יותר ויותר.

מגיפת הפריצות הגיעה גם לארץ ישראל ולירושלים, וכידוע צדיקי ירושלים התריעו בזמנו שכל הצרות מצד הערבים הינם תוצאה מהעובדה שבנות ירושלים נדבקו מאופנת אירופה הקלוקלת.

כל הנהגות הלבוש הצנוע נעלמו והיו כלא היו מעוצמת השפעת הסרטים והתאטרון ורק בארצות האיסלם שתרבות המערב לא חדרה אליהם נשאר הלבוש המקורי עוד עשרות שנים אחר כך.

חובה לציין שתקופה די ארוכה למרות שכבר הלכו בגילוי ראש עדיין היו מקפידים על שער אסוף ולא מפוזר או נופל לפנים דוגמת ה"קרה" של זמנינו, על תסרוקת זו מציין פרופסור ה. מ. שהיא היתה מאז ומעולם נחלתם של הירודים ביותר רודפי תאוות וחטאים. (וכן כותב מרן הגאון בעל שבט הלוי שליט"א בסוף ההקדמה לחלק א').

(תקציר מתוך ספר עולמות של טוהר סוף חלק ב').

נדמה שאין יותר מתאים מלסיים את המאמר בדבריו של שלמה המלך בשיר השירים: **היכוני פצעוני נשאו את רדידי מעלי.**

יהי רצון שישיב ה' לנו את רגשות הצניעות שנגזלו מאיתנו ותחזינה עינינו בשיבת ציון ברחמים אמן.

מאמר ה'

הרי זה מושך את העין?

טענה זו היא אחת מהטענות הידועות ומפורסמות של "המתנגדים" לשאל אך האמת היא שלאחר התבוננות קלה וקצרה מתברר שאין לה שחר.

כידוע ישנם שתי הבחנות בנושא המשיכה.

האחת היא, מושך את העין. והשניה היא, מושך את הלב.

כשהתורה אוסרת על האיש הסתכלות בנשים היא מצווה ואומרת ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם... ונשמרת מכל דבר רע... שלא יהרהר אדם ביום ויבוא לידי עבירה (גמ' עבודה זרה כ:).

האיסור הוא **משיכת הלב** הנגרם מהראיה, ובלשון חז"ל: עין רואה ולב חומד וכלי המעשה גומרים (תחילת ספר הטור), נראה שמיותר להאריך ולהסביר שטלפון ציבורי או עץ קלמנטינות העומד במרכז הכביש מושך בהחלט את עיני העוברים ושבים אך אינו גורם לאיש לשום משיכת לב ודי למבין.

דוקא אשה ההולכת בלא מלבוש עליון היא זו שצריכה לחשוש שמא היא משכה את ליבו של מאן דהוא בגלל שלא נזהרה מספיק בצניעותה.

יתירה מכך, קל ופשוט להבנה שלא יעלה על הדעת לומר לאשה הגרה בסביבה חילונית כאשר כולם הולכים כחיות ובהמות והיא רוצה ללכת בשרוולים ארוכים ובגדים רחבים שעוברת היא איסור כיון שהיא מושכת את העין בהופעתה היוצאת דופן.

אדרבא ואדרבא ממנה יראו וכן ילמדו לעשות כולן וכך יהיה הרחוב קדוש ונקי מהכיעור ומן הדומה לו ודי בזה.

ונסיים בדבריו של רבי יהודה החסיד בספר חסידים (סימן ק"ה): כל מצוה שאין לה דורש ואין מי שיבקש אותה תדרשנה, לפי שהיא כמת מצוה. ומצוה שאין לה רודפים רדוף אחריה לעשותה, שהמצוה מקטרגת ואומרת כמה גרועה אנכי שנתעלמתי מכל וכל עכ"ל.

ובימינו אנו כמעט ואין מצוה שהיא בגדר מת מצוה כמו הצניעות.

בס"ד

מאמר ו'

אשה ההולכת בצניעות האם גם לה כדאי ללבוש מלבוש עליון?

אמנם אשה ההולכת בצניעות ואינה לובשת בגדי צבעונים ברחוב וגם בגדיה רחבים ולא מבליטים כלל היא בהחלט אשה צנועה אך בכל זאת גם לה כדאי מאד מפני שישנם שני רווחים גדולים אם תלך בשאל.

הרווח הראשון, כפי שנתבאר לעיל יש ענין להסתיר גם את הצורה כללית של חיתוך האברים והסתרה זו יכולה להתבצע רק על ידי לבישת מלבוש עליון אשר מסתיר גם את הגוף וגם את דמות הגוף.

אך רווח נוסף יש כאן, והוא שעל ידי שיוצאת כך לרחובה של עיר ממנה יראו וכמוה יעשו גם האחרות מפני שיש הרבה נשים שמבינות טוב את כל אשר דברנו עד כה אך הן מלאות בושה ופחד לצאת נגד מוסכמות חברתיות אך כאשר הן פוגשות ברחוב אשה ההולכת בשאל ללא פחד ומורא מיד גם הן מתמלאות באומץ וגם הן מסוגלות לעשות מעשה וללבוש שאל.

כמו כן ישנן נשים אשר הולכות בשאל אך אם לא יראו שיש רבות הנוהגות כמותן יכולות חלילה להחלש ועל ידי שרואות עוד ועוד נשים כאלו הן מקבלות חיזוק, וזאת מבלי לדבר אפילו מילה, על אחת כמה וכמה אם נגשים לאשה ההולכת בשאל ומפרגנים לה ואומרים אין לך מושג כמה שמחה יש בשמים ממלבושי הצניעות שלך, כמה קידוש ה' יש בעולם כשרואים עוד אשה שמכריזה ואומרת ה' הוא האלוקים ורק ממנו אני פוחדת ואת רצונו בלבד אני עושה, ודאי שדיבורים כאלו מביאים תועלת גדולה ועצומה ומרבה יותר ויותר נשים החפצות לעשות רצון ה' באמת. (במאמר מוסגר: דבר זה שייך גם לגבי נשים העוברות מפאה למטפחת שבתחילת הדרך הן זקוקות למילה חמה ופירגון ומצוה רבה ועצומה יש בזה).

מספרים שכאשר הגאון האדיר רבי ברוך בער זצוק"ל היה באמריקה כדי לגייס כספים לטובת ישיבתו ראה שהרבה חנויות פתוחות בשבת קודש רחמנא ליצלן, והנה צדה עינו חנות אחת סגורה על מנעול ובריח, ניגש רבי ברוך בער לעבר החנות התכופף והחזיק במנעול והכריז בקול גדול, מנעול מנעול אשריך ואשרי חלקך שאתה זוכה להכריז לעולם כולו יש בורא עולם יש תורה יש דין ויש דיין.

ואם כך במנעול דומם מי יכול לתאר ולשער כמה גדולה ועצומה זכותה של אשה המכריזה בכל רגע ושניה אני בתו של מלך מלכי המלכים, הולכת כפי רצונו, ויתכן מאד שבמצב הפריצות של ימינו ללכת במלבושי צניעות כאלו זה אולי אף יותר גבורה מאשר לסגור חנות בשבת באמריקה בעת ההיא.

חשוב להדגיש שבזמן שיש פירצות גדולות במצוה מסוימת חשוב אז יותר להוסיף בה ולהתחזק יותר ממה שמחויבים מעיקר הדין (הרשב"א - ברכות יא.), ולכן גם בענין הצניעות אשר כידוע לכל חומות הצניעות נרמסות ברחובה של עיר לעיני כל בצורה נוראה ומזעזעת, דוקא עכשיו חשוב יותר מתמיד להוסיף ולהתחזק ולגדור פרצותיהן של ישראל ככל האפשר.

ועוד צריך לדעת, שגם אשה ההולכת בפריצות כאשר היא רואה אשה ההולכת ומתנהגת בצניעות, היא מקבלת צביטה בלב והיא אומרת לעצמה, כמה התדרדרתי כמה אני רחוקה אני חייבת להתקדם במשהו לא יתכן שאמשיך במצבי הנוכחי.

הצניעות היתה נחלת דור המהגרים הראשון, צאצאיהם נגררו לסחף האמריקאי. בתמונה (לפני כמאה שנה) שיחה בין שתי יהודיות בשכונת 'איסט-סייד' באמריקה

נמצא שאשה ההולכת במלבושי צניעות ובפרט במלבוש עליון עושה הרבה הרבה זיכוי הרבים, שהיא אפילו לא יודעת ולא חולמת וכל זה נזקף לזכותה.

וכאן המקום לעורר שאותן ההולכות בשאל, הן משמשות כדוגמא ומופת לאחרות, ועליהן להקפיד ביתר שאת להתנהג בצניעות בהליכתן ברחוב, שלא לדבר בקול רם או בפלאפון ולא להתעכב ולשהות זמן ארוך ברחוב שלא יגרמו חלילה לחילול ה'.

נסיים בדבריו הנפלאים של ענק המוסר בעל לב אליהו בפרשת דברים (עמ' רמא) וז"ל: **וכתב הרמב"ן ושאר ראשונים, כשיגיע יום הדין ודנים את האדם עומדים בבית דין של מעלה בעיקר על דבר שהעולם נוהג בו בהפקרות, ובזה מדקדקים על האדם ביותר, ולא כמו שטועים האנשים ואומרים כנגד העולם הרי אני צדיק בזה** (יחסית לדור אני בסדר גמור) **לא כן הדבר, אלא אדרבא, כל עבירה שנעשית בפריקת עול ובפרהסיא הדקדוק בדין עליה הרבה יותר מעבירה אחרת** עכ"ל.

אשריה ואשרי חלקה, של הנזהרת ושל המזהירה בזכותה נזכה כולנו לבנין הבית במהרה.

מאמר ז'

דעת גדולי הדור ופוסקי זמננו

מרן הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר שליט"א בספרו שו"ת שבט הלוי (חלק יו"ד סי' ס"ג) נשאל בנידון האם מותר לאשה לצאת במכנסיים כשניכר שזה מיוחד לנשים, והוא כותב בקטע האחרון בתשובה, שאף אם אין בזה משום בגד איש הרי ודאי שזו פריצות והוא מביא את הגמ' בברכות שהבאנו לעיל בענין האשה שיצאה בכרבלתא ואת פירוש המהרש"ל והמשמעות ברש"י שהפריצות היתה בכך **שהלכה במלבוש חשוב בלי כיסוי סרבל**, וממילא אם על זה מסרו נפש קל וחומר במכנסיים שזה פריצות שאין כמוהו, והוא מסיים כך: **ואם לצערינו אין ביכולתינו להעמיד הדת על תילה באלה הדברים אבל בעניין המכנסיים שעדיין ב"ה לא נפרץ עלינו לעמוד בפרץ בכל עוז וה' אתנו.**

רואים ברור בדבריו, שענין השאל זה ענין של העמדת הדת על תילה ואם היינו יכולים ודאי שהיינו מחזירים אותו.

וגם אחריו באו חברי הבד"ץ של העדה החרדית בכ"ב סיון תשס"א וכתבו בקול קורא:

ישמח ליבנו ותגל נפשנו על הבשורה הטובה אשר שמענו שנשים צדקניות נתעוררו וקבלו על עצמן לחזור למנהג הקדוש שמקדמת דנא בהרבה מדינות שלא לצאת לרחוב בלי שאל – רדיד מעל הבגדים.

ובאנו בשורות אלו לחזק ולעודד נשים צדקניות אלו שעליהן נאמר ובזכותן עתידין להגאל וחתומים על זה הרב ישראל יעקב פישר והרב בנימין ראבינאוויטץ והרב משה הלברשטאם והרב מאיר בראנסדארפער זצוק"ל והרב אברהם יצחק אולמן והרב יצחק טוביה ווייס שליט"א

כמו כן יצא קול קורא מאת רבני וחכמי עדות המזרח בתשרי תשע"א שכתבו: **ועוד יתירה על זאת שמענו לשמחת לבנו מבנות החיל ההולכות מחיל אל חיל והוסיפו בעילוי לשבח שלא תצא אשה לשוק ללא רדיד החופה את גופה.**

וחתמנו אגרת זו לרומם כבוד שמים בהרחבת גבולי הקדושה ולהביא מעלתן להוקירן ולשבחן לאותן נשים צדקניות שבזכותן עתידין להגאל במהרה בימינו אמן.

וחתומים הרבנים:

יהודה מועלם, יהושע מאמאן, יעקב ישראל לוגאסי, יצחק רצאבי

שלום ארוש, אהרון זכאי, שלמה מחפוד, אהרון ירחי

לאחרונה גם התפרסמה בקשתו האישית קבל עם ועדה של הגה"צ הרב אליעזר ברלנד שליט"א אשר ביקש מפורשות שילכו עם שאל כמו שהלכה חיה בתו של רבי נחמן מברסלב זצוק"ל (כמובא בספר שיח שרפי קודש (ח"ג אות רנ"ד) חיה בת רבינו היתה צנועה מאד, ולרוב הקפדתה במידת הצניעות היתה מכסה פניה כשהיתה הולכת ברחוב).

ידועה ומפורסמת עדותו של רבי דוד בניזרי שליט"א ואשתו שתחיה אשר שאלו את הראשל"צ הגאון רבי עובדיה יוסף שליט"א על לבישת השאל ועודדם ושיבחם עם שבחים רבים מאד שזו היא דרכה של תורה.

לאחר כל אלה לא נותר לנו אלא לשאוף ולרצות שיהיו עוד ועוד נשים צדקניות כאלה אשר בזכותן נגאל במהרה בימינו אמן.

מפעם רבותינו ערי התורה כ"ק מרן הגאב"ד והגאה"צ הבד"צ שליט"א

עטרה ליושנה

ישמח ליבנו ותגל נפשינו על הבשורה הטובה אשר שמענו שנשים צדקניות נתעוררו וקיבלו על עצמן לחזור למנהג הקדוש שמקדמת דנא בהרבה מדינות שלא לצאת לרחוב בלי "שאל" רדיד מעל הבגדים.

"אין הדורות נגאלין אלא בשכר נשים צדקניות שיש בדור"

ישראל עקב מעשה

מעפם מרנן ורבנן הארני ודייני ירושלים

לבשי בגדי תפארתך עוזי

קריאת קודש לבנות עם הקודש

שלא תצא אשה לשוק ללא רדיד החופה את גופה.

מאמר ח'

אין אשה אלא ליופי, האומנם?

אמנם כן ודאי שכן מאמר חז"ל זה אמת כמו כל דברי חז"ל אלא שבשביל להבין אותו מבלי לשבש אותו חובה להתבונן קצת בעוד מאמרי חז"ל.

רבינו יונה בספר **שערי תשובה** (בשער השני אות טו) מביא את מאמר חז"ל (קהלת רבה ט-ו) **משל לאשתו של מַלָח** (רב חובל) **שהיתה מתקשטת ותשם בפוך עיניה, ובעלה עובר ארחות ימים. ותאמרנה לה השכנות: הלא בעלך הלך בדרך למרחוק, ועל מה זה לשוא תתיפי? אמרה להם: בעלי מלח הוא, אולי יהפוך רוח ים וקל מהרה יבוא וימצאני והנני מקושטת.**

המעשה הנ"ל מופיע כמשל שבדרך כלל הוא עוד יותר קל להבנה מהנמשל, ולכאורה במציאות של ימינו קשה מאד להבין מה בכלל רוצות השכנות מאשתו של אותו מלח? מה לא מובן להן בזה שהיא מתקשטת וכי חסר סיבות למה להתקשט? יש עבודה, יש ארועים, וגם סתם כך אשה אוהבת להתקשט, ובכלל מה הן נכנסות לה לחיים שתעשה מה שהיא רוצה ???

התשובה לכך נמצאת ברבינו יונה עצמו (אגרת התשובה אות נח) אך קודם לכן נקדים את הגמ' במסכת שבת בדף קיג: שאומרת על הפסוק במגילת רות שצוותה עליה נעמי חמותה כך: **ורחצת וסכת ושמת שמלותייך עליך וירדת הגורן** שמלותייך- אלו בגדים של שבת, וממשיכה הגמ' **תן לחכם ויחכם עוד** אמר רבי אלעזר זו רות המואביה, שנעמי אמרה לה קודם לשים את השמלות ואחר כך ללכת לגורן, ואילו בפועל היא הפכה את הסדר, קודם ירדה לגורן ושם לבשה את הבגדים. ומבאר רש"י שעשתה כך כדי שלא יפגשו אותה כשהיא מקושטת ויאמרו פרוצה היא.

וההסבר הוא, מפני שבתקופת חז"ל שהדעות היו ישרות ונכונות, כולן הבינו וגם קיימו את דברי חז"ל **לא ניתנו תכשיטין לאשה אלא כדי שתתקשט בהם בתוך ביתה** (תנחומא וישלח). ודאי שאין אשה אלא ליופי, אבל כל זה בתנאי שהיופי מכוון לכתובת הנכונה המדוייקת והבלעדית, אבל ברגע שזה חורג מהתחום המכוון מיד מגיעות השכנות וגוערות בה, למה לשוא תתייפי? בשביל מה את מתקשטת? הרי בעלך לא באזור? ורות חששה שהשכנות אפילו לא יבואו לשאול, אלא פשוט יקבעו שהיא פרוצה נורא ואיום!!!

ומתאימים לכך דבריו של רבינו יונה באגרת התשובה: וצריכה האשה שתהא צנועה ונזהרת שלא יסתכלו בה בני אדם חוץ מבעלה, שהמסתכלין בפניה או בידיה יורדין לגיהנום, והיא ענושה בעונש כל אחד ואחד מהם, מפני שהחטיאה אותם ולא נהגה צניעות בעצמה ונכשלו בה.

מעשה מצמרר ומפחיד מובא בגמ׳ (עבודה זרה דף יח) על בתו של רבי חנינא בן תרדיון שקבלה משמים עונש נורא ואיום, הושיבו אותה בבית של פרוצות על מעשה שהיה עמה, שרי ואצילי רומי ראו אותה פוסעת ואמרו כמה נאות פסיעותיה של נערה זו, וכאשר שמעה זאת דקדקה בפסיעותיה לפסוע פסיעות יותר נאות, כך מענישים בשמים על משהו בחוסר צניעות שיש בהתקשטות או הבלטה שלא במקום הנכון, למרות שלא היה כאן הכשלה של בן ישראל, כי הדבר פשוט שאין אשה אלא ליופי זה אך ורק ביחס למי שאמור להנות מהיופי הזה, ולא חלילה לשום אדם אחר בעולם, וכפי שפשוט הדבר על המשך מאמר חז״ל אין אשה אלא לבנים!

עניין נוסף בגודל אחריות האשה מחדש המהרש״א על הגמ׳ במסכת סוטה כב. שמביאה כך: אמר רבי יוחנן למדנו יראת חטא מבתולה שפעם אחת שמע רבי יוחנן בתולה שמתפללת ואומרת ריבונו של עולם בראת גן עדן ובראת גהינום בראת צדיקים ובראת רשעים יהי רצון שלא יכשלו בי בני אדם להפסיד חלקם בגללי מגן עדן וירשו גהינום (רש״י)

ומבאר על זה המהרש״א שכל תפילתה היתה על האחרים שלא יכשלו בה למרות כל השתדלויותיה להיות צנועה ואפי׳ שמצידה זה אונס גמור כיון שאם יכשלו בה אזי בעבור זה היא לא תיכנס במחיצתו של הקב״ה.

וצריכה האשה לדעת שכך ורק כך זוכים לקיום מאמר חז״ל נוסף המבטיח **חן אשה על בעלה** והעולם תמה ושואל למה אם כן לצערנו כל כך הרבה בתים מתפרקים? כל כך הרבה גרושין וחוסר שלום בית, למה? למה מאמר חז״ל זה לא מתקיים?

והתשובה היא, הוא אשר אמרנו, אין אשה אלא ליופי וחן אשה על בעלה, אך כל זה כאשר מאמר חז״ל מתקיים נכון, ואותו היופי משמש את הבעל ואך ורק את הבעל, אז חן האשה על בעלה, אבל מאותו הרגע שהיופי משמש עינים זרות, פוסק חן האשה מלהיות על בעלה ומתחיל להיות על גברים אחרים, או אז האשה נמאסת על בעלה ככל דבר גשמי אחר שאין בו השפעת חן אלוקית תמידית לקיים את חינו

על בעליו, וזה מלבד המדה שכנגד מדה שיש בדבר, כאשר עשתה שגרמה לאיש אחר לראות אשה אחרת וזה פגם בחן של אשתו עליו כך נפגם חינה בעינה בעלה.

הרבי הקדוש רבי מנחם מנדל מרימנוב זצוק"ל היה ידוע בתקיפותו בכל מה שקשור לצניעות לבוש הנשים והיה אוסר עליהם את ההתפארות בבגדי פאר.

לימים נודע לרבי כי אחד מיהודי העיר השיא לבנו אשה מעיר אחרת, אותה כלה היתה רגילה מבית הוריה העשירים להתקשט במלבושי פאר ולא עזבה את מנהגיה גם ברימנוב, מיד כאשר נודע לרבי הדבר שלח את מקורביו לגעור באשה זו הפורצת גדר.כאשר שמע על כך חותנה העז פניו ושאל, היתכן? הרי עזרא הסופר תקן להם לישראל שיהיו רוכלים מחזרים בעיירות למכור תכשיטים לבני ישראל, ומדוע זה יבוא רבינו ויאסור?

ענה לו הרבי: וכי נראה לך שעזרא תיקן תקנות על חשבון איסורי תורה, אתמהה. דוקא בביתן שלהן התיר להתקשט אך לא בחוצות העיר, עזרא הסופר לא יתן פתח למכשולי פריצות.

ולכן פסק הרמב"ם בהלכות אישות (פרק יג-ז) שהאשה שהלך בעלה למדינת הים בית דין מפרנסים אותה מכספו של הבעל מזונות ביגוד כלי בית ומגורים אבל לא תכשיטים כיון שכרגע אין לה פה בעל ואין לה שום סיבה להתקשט.

ויש דין דומה לזה בגמ' בכתובות סה: יעוי"ש.

וכמו כן כתב בספר שבט מוסר (פרק י"ז): ראיתי להודיע להם במה יכשלו כדי שירחיקו עצמן מן העוון, יש אשה בביתה היא לובשת בגדי שפחה ויוצאת בחוץ בבגדי תפארת כדי להראות את יופיה ולא נכון לעשות כן, אשה צנועה אשר יראת האלקים בלבבה **ראוי שתקשט עצמה בבית כדי שלא יתן בעלה דעתו באשה אחרת**, אבל אשה שהיא יוצאת לחוץ מקושטת היא חוטאת ומחטיאה אחרים, כי אפשר שיפגשנה בור ועם הארץ ויעבור על איסור "לא תחמוד אשת רעך" וכו', והנה האשה היוצאת מקושטת גורמת מכשול עוון ותקלה לאיש ההוא, והנזק הבא מגאוה זו שאנחנו בגלות בעוונותינו עכ"ל.

ונסיים בדברי הזוהר (שיר השירים דף פ"ו): **מכאן דלא תתחזי איתתא בקישוטהא ובתיקונהא בר כד איהי בבעלה פירוש: מכאן שלא תיראה אשה בקישוטיה ובתיקוניה אלא כשהיא אצל בעלה.**

וכן כתב גם מרן החפץ חיים בספרו גדר עולם פ"ד: **ואל יטעה אותה היצר שתינצל**

מן הדין מפני שהיתה צריכה להתקשט עצמה לעיני בעלה שלא תתגנה עליו, כי באמת זוהי טעות, דזהו שייך רק בביתה לבד ולא בשוק.

ומילים דומות ניתן למצוא גם באורחות צדיקים (שער הגאוה): **האשה המתקשטת לפני האנשים בזה היא מדלקת ליבם ומכנסת הרהורים בלבם ובזה עונשה גדולה מאד שהיא נותנת מכשול לפני רבים.**

ונראה שאין יותר מתאים לחתום את המאמר מאשר פירוש נפלא על דברי חז"ל אין אשה אלא ליופי, והוא, על איזה יופי מדברים חז"ל? על אותו יופי שכותב הרמב"ם (ומובא בטור ורמ"א אבן העזר ע"ג ס"א) וז"ל: ואין יופי לאשה אלא לישב בזוית ביתה שנאמר כל כבודה בת מלך פנימה עכ"ל, זהו היופי האמיתי וכמאמרם ז"ל אין לך יפה מן הצניעות (תנחומא כי תשא). וכך ביאר הגאון רבי יעקב חיים סופר זצוק"ל (כף החיים סימן תק"ס אות כ') את הפסוק: כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה, הכבוד של בת מלך אשה הצנועה זה להיות פנימה בתוך ביתה ושם תלבש משבצות זהב ולבושים מכובדים. וכן אמרו חז"ל: לא ניתנו תכשיטים לאשה אלא שתהא מתקשטת בהם בתוך ביתה.

יהי רצון שלא נבוש ולא ניכלם ולא נכשל וגם לא נכשיל לעולם ועד אמן.

שלא יכשלו בי בני אדם

בספר אגרת סופרים (מכתבי משפחת החתם סופר) מסופר על הרבנית מרת גיטל ע"ה ביתו של הגאון החתם סופר, אשת הרה"ג רש"ז שפיצער, שהיתה יפת מראה עד מאד, ברה כחמה, ובצדקתה הגדולה הסתירה עצמה ככל האפשר מעין רואים ולא יצאה לשוק רק בהכרח גדול. ופעם אחת הרגישה שאיש אחד אוחז דרכו אחריה, ולמרות כל תחבולותיה חותר בכל עוז להביט בפניה, בשובה לביתה לקחה ספר תהילים שהיה רגיל אביה הקדוש החת"ס להתפלל בכל עת מצוא, והתחננה לפני ה' להסיר ממנה יופי פניה. בבוא אביה הקדוש לבית וימצאנה עומדת בזוית ומתפללת ודמעות שליש יורדות על לחייה, ויחרד על המראה ויאמר בתי למה תבכי מרה ולמה ירע לבבך? ותען ותאמר הנה נא ידעתי אבי, אומרים עלי כי יפת מראה אנכי, ורואי בחוץ קלי דעת יביטו יראו בי ונוקשו ונלכדו בהרהורי עבירה. וכן אירע לי גם עתה בלכתי בשוק. ואתחלחל על הדבר הזה ובמסתרים תבכה נפשי, ובצר לי על זה התפללתי על ה' שיסיר אור פני ממני ולא תבוא עוד תקלה על ידי. ויתפעל אביה הקדוש לשמוע מליה ויאמר לה ברוכה את בתי לה', היטבת כל אשר דברת ומאחר שכוונתך לשם שמים גם אני אבוא אחריך ומלאתי את דבריך, יתן ה' שאלתך אשר שאלת מעמו, ותחת אשר את מוותרת על אור פנים גשמיים, תזכי לבן מאיר עיני ישראל בתורתו ובצדקתו!

ויהי לה כן כי בזמן קצר אחרי זה, נחלתה במחלה קשה ואם כי שבה לאיתנה כבראשונה, בכל זאת פניה לא היו לה עוד, פנה הודה, פנה זיוה. ונולד לה בן הגאון רבי עקיבא קורניצר זצוק"ל אשר היה מופת לרבים בגדולת תורתו וקדושתו הנשגבה, ככל אשר דיבר לה מלאך ה' החת"ס זצוק"ל.

מעשה באחת מנכדותיו של רבה של ירושלים הגאון רבי שמואל סלנט זצ"ל

הגאון רבי שמואל היה דורש בתוקף שילכו בצניעות, ובעיקר הקפיד על קרוביו ובני משפחתו. עליהם שם עיניו להוכיחם ביתר שאת, וחשש לקלקולם יותר מאשר לאחרים, זאת כדי שלא יאמרו הבריות, 'בהסכמת הרב עושים כך'.

מעשה באחת מנכדותיו הצעירות, שהורידה את ה"שאל" שהיה נהוג בימים ההם והתחילה להתלבש כפי האופנה החדשה. קרא הרב לבנו, אביה של צעירה זו, וביקש ממנו: "אמור לבתך, שתסיר מיד את המלבוש החדש, ותלבש את ה"שאל" כמו אימה! אחרת, אצטרך לילך לכל בתי הכנסיות שבירושלים, ולהכריז שמעשה זה הוא נגד רצוני, ואף מחיתי על כך, כדי שלא יסתמכו עליה ויאמרו "נכדת הרב לובשת כך – מסתמא נעשה הדבר בהסכמתו" (בטוב ירושלים, עמוד שע"ה)

רבה של ירושלים מרן הגאון ר' שמואל סלאנט ורעייתו הרבנית זצוק"ל

מאמר ט'

הרי זה מזכיר את הנשים הערביות?

אכן זו תחושה מעיקה ואפילו מציקה, אך מה שבכל זאת גורם לאלפי נשים לחשוב בחיוב על השאל זה כפי הנראה מה שנקרא "התבוננות", כאשר מתבוננים בעומק הדבר מתברר שהמבט הזה הוא מבט הפוך אבל ממש הפוך.

כל מי שיקרא את הפרקים הקודמים וכן מי שלומד היסטוריה יודע שדוקא הלבוש הזה הלבוש הארוך הרחב והחדגוני הוא הוא הלבוש היהודי המקורי והשורשי, ואומות העולם למדו זאת מאיתנו והעתיקו אותם לעצמם. ודוקא הלבוש שכן מצוי בינינו, הצמוד הצר והקצר והצבעוני הוא הוא המלבוש הפרוץ שנולד במוחם האפל של מעצבי אופנה משוקצים מאומות העולם, ומשום מה לצערינו הרב ממנו אנחנו לא מרגישים הרגשות של סלידה ובחילה.

מרן בעל הקהילות יעקב זצוק"ל הקפיד שבנותיו תלבשנה שמלות ארוכות במיוחד, באותה סביבה שבה התגורר היו הילדות נראות משונות מבנות גילן בלבושן זה.

הרבנית ע"ה שפכה את ליבה בפני אחיה מרן החזו"א זצוק"ל על כך, ענה לה החזון איש, מה איכפת לך מה שאומרים עליהן **הרי את יודעת את האמת שבנותייך לבושות כפי שהתורה דורשת** ואילו אותן שאינן נוהגות כך הן הן המשונות **ומובן שאין להתחשב במה שהמשונות אומרות עליהן** (ספר לשכנו תדרשו)

ישנה תאוריה מפורסמת של מפגש מרתק בין אשה מהימים ההם לאחר תחיית המתים עם אחת מנכדות נכדותיה אשה בת זמנינו, אשר נפגשות כעת לראשונה, אך משום מה הן לא מסוגלות להתקרב אחת אל השניה. הנכדה קוראת לסבתא, סבתא, מה זה היה לך, איך את לובשת את בגדי הגויים האלה, זה ממש ובחוקותיהם לא תלכו? והסבתא פורצת בבכי ואומרת לה: אוי נכדתי היקרה, אוי מה גרם לכן אורך הגלות, הלא אלפי שנים אחורה עוד לפני מתן תורה מאז ומעולם הלכו כך האמהות והסבתות שלך, אומות העולם תמיד ידעו שהעם היהודי

הוא העם הנבחר, והם למדו זאת מאיתנו מפני שהיינו אור לכל הגויים, ואילו את נכדתי היקרה כתינוק שנשבה בין הגויים ממש, מאז שפרצו אומות העולם את חוקי המוסר והאנושות השפיעו עלייך ועל בני דורך לפשוט את בגדי השרד בגדי הקודש וללכת ברחובה של עיר עם בגד שהוא יותר מבליט ומקשט מאשר מכסה ומצניע, והצליחו גם למחוק לך מהזיכרון דורות ודורי דורות.

בספר מנורת המאור (נר ז׳ סימן שלו) כותב: **כמה היא גדולה מעלת הצניעות שאפילו מי שהוא מאומה אחרת הוא אהוב ומפואר בעבורה,** ומביא ראיה מהגמ׳ במסכת ברכות דף ח: שרבן גמליאל אמר בשלושה דברים אוהב אני את הפרסיים, שהם צנועים באכילתם וצנועים בבית הכסא וצנועים בהתנהגותם. (ובהמשך הגמ׳ מביאה שהפרסיים מקודשים ומזומנים לגיהנום, ובודאי שרבן גמליאל לא בא לומר שהוא אוהב את הפרסיים עצמם, אלא את תכונת הצניעות שיש בהם כי הצניעות זה דבר שבמהותו הוא שייך לעם ישראל). ומסיים: **ואם האומות הפרוצות מורגלים בדברי הצניעות מה לעשות לישראל המובדלים משאר האומות בקדושה ובטהרה ובצינעא.**

נשים יהודיות במלבושי צניעות
בתקופת האביב בעיירה אסטרוק באירופה

כך גם כתב בספר פלא יועץ ערך מחשבה וז״ל: ולכן תזהר שלא תצא מקושטת בפני אנשים, ותהיה כל כבודה בת מלך פנימה, **ומשבח אני את בני ישמעאל בענין זה שמסתירים את נשותיהם מכל איש.**

וכך גם הוכיח ראש רבני חלב את בני דורו ואמר: והיה להם ללמוד קל וחומר מנשי הנכרים שכולם נוהגות חוץ מהצעיף נותנות מסוה על פניהם כשהולכות ברשות הרבים כדי שלא יסתכל בהם שום אדם כלל ואיך אנחנו בני ישראל לא נלך בחוקותיהם בזה הדבר מקל וחומר, **ואיך שפחה תירש גבירתה שזאת היתה הצניעות נחלת עבדי ה׳ אלו נשי בני ישראל, ואיך נחלתנו נהפכה לזרים, ועל זאת ידוו כל הדווים** (ספר חכמה ומוסר עמ׳ רה).

נראה אם כן שתחושות מהסוג הנ״ל אסור שישבשו לנו את החשיבה היהודית השורשית האמיתית והמקורית אלא אדרבא כשרואים אשה ההולכת עטופה בשאל צריך להצביע ולומר לילדים הנה העתק מדוייק של בת ישראל מקורית כך נראה את הדורות הקודמים לאחר תחיית המתים, כך נצא לקבל פני משיח.

חשוב לציין שהשאל כמעט והתבטל כיון שאפילו בדברים שהם מעיקר הדין כמו איסור פריעת הראש דאורייתא לא החזיקו מעמד, ובאירופה הלכו רוב הנשים הנשואות בגילוי הראש, וכתב הערוך השלחן (מגדולי הפוסקים בליטא לפני מאה שנים) שכל מה שהרבנים צועקים לא עוזר ולא מועיל והנשים אינם מקשיבות וממשיכות ללכת פרועות ראש ברשות הרבים. ועל אחת כמה וכמה שמלבושי הצניעות כמו שאל כמעט ולא היו בנמצא.

סיפור מעניין התפרסם במרוה לצמא (תצוה תשע"א) שכאשר הלך פעם ברחוב האדמו"ר מתולדות אהרן עם תלמידיו ראה ערבי מוסלמי הלבוש בכתונת פסים, מיד ביקש מתלמידיו שיתפרו בעבורו מלבוש זהה ללבוש ההוא. תלמידיו אשר תמהו מדוע ועל מה בוחר הרבי הקדוש דוקא בלבוש זה, פנו אליו ושאלוהו מה ראית בלבוש ההוא? ענה להם הרבי: דעו לכם אצל המוסלמים לא היו הרבה תזוזות בענין המסורת, כמו שלובש מוסלמי זה לבש גם סבו, והסבא של סבו עד

הסבא הגדול שלהם ישמעאל, וישמעאל מסתמא לבש את מה שאבא שלו האבא הגדול שלנו אברהם נתן לו, ומסתמא אבא שלו נתן לו את מה שהוא עצמו לבש, ואני מאד מאד רוצה ללבוש את הלבוש אותו לבש אברהם אבינו.

נראה שמיותר להאריך יותר בנושא זה, לא נשאר לנו אלא לומר לנשים המקוריות, ההולכות בלבוש היהודי המקורי, תחזקנה ידיכם ומי יתן וכמותכן תלכנה כל בנות ישראל בנותיהן של שרה רבקה רחל ולאה. אמן.

נ.ב.

ולמלעיגים ולמוחים נאמר להם חדלו לכם מהרע.

אם כל כך עז רצונכם למחות בפורצי הגדר אשר בעם לכו נא תמחו על אותן נשים היוצאות בלבוש צמוד וצר או קצר או בנשים המתקשטות ברחובה של עיר בפאות הגורמות להרהורי עבירה ומחטיאות את בחורי ישראל.

אל נא תרעו לנשים צדקניות, אשר גם אם לשיטתכם לא עושות כהוגן **מכל מקום אינן מחטיאות איש**. ואם אכן תשקיעו את כוחכם ומרצכם באפיקים הנכונים וכוונתכם תהיה לשם שמים גדול שכרכם בזה ובבא.

בס"ד

מאמר י'

משתלם

המאמר הזה שלא כמו המאמרים הקודמים אינו מתייחס למי שעדיין מסופק אם ללבוש מלבוש עליון זה דבר משובח ומבורך, המאמר הזה פונה למי שכבר מבין את מעלתו, גדלותו, וחשיבותו של השאל והספקות שלו הם, מי אמר שכל כך חשוב להחמיר וללבוש את גולת הכותרת של מלבושי הצניעות, אולי מספיק ללבוש מלבושים כשרים, לשם מה אני צריכה להיות הצדקנית שבחבורה?

ובכן, התשובה פשוטה כי זה משתלם זה מאד מאד משתלם, זו השקעה עם אחוזי רווח גבוהים מאד בהרבה מובנים – ועוד בונוסים למצטרפות הראשונות (כבר לא כל כך רלוונטי), זה משתלם הן מבחינה חינוכית הן מבחינה הגנתית ולא יאומן גם מבחינה אסטתית... זה משתלם גם בעולם הזה וגם בעולם הבא.

מוצאים בחז"ל מבחר של מתנות לא שגרתיות לנשים שעשו מעל המוכרח.

הראשונה או יותר מדוייק הראשונות הן רבקה ותמר שעליהן נאמר במדרש רבה (חיי שרה ס-טו): **שתיים הם שנתכסו בצעיף וילדו תאומים, רבקה שנאמר ותכס בצעיף וכן בתמר.** ומפרש שם היפה תואר: פירוש בשכר צניעותם זכו להוליד תאומים.

והאמת שאצל תמר יש עוד חידוש שלא רק כסתה בצעיף אלא היה בה מעלה מיוחדת של צנועה בבית חמיה עד שיהודה לא הכיר לא את המראה שלה, ואפילו לא את קולה כאשר דיבר איתה, ובעבור זה זכתה למלכים ונביאים שיצאו מחלציה וזה הפך להיות מסורת לדורות כמו שמפורש בגמ' (מגילה י: ומאירי שם): **אמר רבי שמואל בר נחמני: כל כלה שהיא צנועה בבית חמיה זוכה ויוצאין ממנה בנים הגונים ותלמידי חכמים ראויים להיות מלכים או נביאים, מנין לנו, מתמר שהיתה מתנהגת בצניעות יתירה.**

וכן אנו מוצאים את רות המואביה שבעבור שהיה בה מנהג מיוחד של צניעות בצורת האיסוף של השיבולים הבחין בה בועז ושאל עליה למרות שאין דרכו לשאול בנערות, וכך אמרו במדרש (רות רבה ד-ו): **כל הנשים היו שוחחות (ומתוך כך צורת האברים בולטת ורגליהם מתגלות) ומלקטות את השיבולים ורות יושבת ומלקטת, כל הנשים מסלקות כליהן (מרימות שולי השמלה כדי להקל בהליכה) ורות משלשלת**

כליה (כדי שיהיו ארוכים ככל האפשר), כל הנשים מדברות עם הקוצרים ורות מצנעת את עצמה. בקיצור רות מורדת במוסכמות חברתיות.

וכן מצאנו בקמחית, שהיתה מיוחדת בהקפדה שלא יראו קורות ביתה את קלעי שערה, וזכתה בעבור זה לבנים גדולים וקדושים במיוחד שבעה בנים ששימשו בכהונה גדולה. וכן יש עוד צדיקים שהעידו על עצמם שזכו למעלותיהם הגדולות בעבור הצניעות המיוחדת שהיתה באמא שלהם.

וזה לשונו של רבינו בחיי בפרשת אמור:

כשרואים אדם צדיק ובעל ענוה ואיש מידות הנה זה הוכחה על אימו שהיתה צנועה ועל כן זכה לבן שכזה כי הענף הטוב יעיד על מעלת השורש.

והמהר"ל מפראג בחידושי אגדות לבבא בתרא כותב:

בזכות שמירת הצניעות זוכים למלכות שהיא המדרגה העליונה, כי לפי מדרגת הצניעות שהיא צנועה ונסתרת זוכה למדרגה העליונה שגם היא נסתרת מן הכל.

וההסבר הפשוט לכך הוא משני מובנים, **סיבה ראשונה היא,** מפני שהבקשה היחידה שהקב"ה מבקש מהאשה בשעה שהוא בורא אותה כפי שכתוב במדרש רבה על הפסוק ויבן ה' אלוקים את הצלע **שעל כל אבר ואבר שהיה בורא בה היה אומר לה: תהא אשה צנועה, תהא אשה צנועה,** זו הבקשה האישית שכביכול הכי חשובה לבורא עולם מהאשה, ולכן דוקא מי שזוכה להחמיר ולהדר בבקשה האישית הזו זוכה למתנות כל כך גדולות.

סיבה שניה, הרי כל פגם הכי קטן בצניעות גורם כידוע למכשול אצל הגברים, ואם כן יש כאן מדה כנגד מדה, אשה שנזהרה מאד מאד שלא יבוא על ידה שום תקלה ומכשול לשום אדם בעולם אזי כביכול ה' אומר לה: אתן לך מתנה, בנים צדיקים וקדושים שאין בהם מכשול ועון, אשה שנזהרת פחות ונגרם ממנה תקלה ומכשול שוב איננה זכאה למתנה מיוחדת זו, וכמו שדרשו חז"ל על הפסוק **אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך בניך כשתילי זיתים סביב לשולחנך, בשעה שהאשה צנועה בירכתי הבית אז זוכה לבנים צדיקים כשתילי זיתים.**

וכך כותב מרן הגאון ר׳ חיים קנייבסקי שליט״א בספרו אורחות יושר וזה לשונו:

ומה שתילבש האשה יותר בגדי צניעות תזכה ביותר לבנים צדיקים ותלמידי חכמים ובעלה זוכה לכל טוב כמו שכתוב בזוהר הקדוש ותקים בית לתפארת.

ועוד מוסיף המדרש ואומר אמר רבי פנחס הכהן בר חמא בזמן שהאשה צנועה כשם שהמזבח מכפר כך היא מכפרת על ביתה. (תנחומא - וישלח)

עד כאן דיברנו על הבחינה החינוכית שבחז״ל רואים במפורש שעל הידורים וחומרות בצניעות זוכים לבנים צדיקים.

ועתה נעבור לבחינה ההגנתית, כידוע דורנו דור מלא בנסיונות ועלינו מוטל לדעת לעמוד בהם, אין לך יום שאין נסיונותיו מרובות מקודמו, האופנות מתחלפות כמעט באותו קצב של התחלפות המאורות, העולם האלקטרוני חודר יותר ויותר למחננו ואנו מוקפים ממש מבית ומחוץ באתגרים שונים ומשונים.

הדרך היחידה לברוח ולא ליפול בכל מה שקשור לנסיונות החוסר צניעות שיש בביגוד הוא על ידי פתרון אחד, לא משנה מה לבשתי לא הצבע ולא הגיזרה לא סוג הבד ולא המידה, תמיד מגיע השאל ומכסה את הכל, מבחינתי הבגדים הם בגד פנימי ברחוב רואים רק ... את השאל החד גוני הקבוע והכל כך צנוע.

ועוד סוג של הגנה מצאנו מהמגיד הירושלמי רבי בן ציון ידלר זצוק״ל שסיפר: עוד בהיותנו קטנים כבר היה אבינו מחנך אותנו ללבוש מלבושים ארוכים. פעם שאל אותו אחד מן ״החדשים״ למה הולכים בניך במלבושים ארוכים כל כך? הרי כולם לועגים להם ולא רוצים להתחבר אתם? ענה לו: יפה אמרת, מטעם זה עצמו אני עושה כך כדי שאתם תצחקו מהם תלעגו להם ולא תתחברו עמהם, ולפיכך לא ילמדו ממעשיכם הרעים (בטוב ירושלים עמ׳ שיז) סיפור זה חוזר אמנם על הגברים, אך יש בו הגנה גם לבנות כאשר הן לבושות במלבושי צניעות מוגנות הן מחברות רעות ומדרכיהן המקולקלות.

ולא רק הגנה רוחנית אלא גם הגנה גשמית פיזית פשוטו כמשמעו, שמענו שצדיקי ירושלים אמרו שמובטח לה לכל אשה הלובשת שאל שאם בפרוע פרעות חלילה יכנסו הערבים לכבוש חלקים מארץ ישראל לא יוכלו לנגוע לרעה בשום אשה הלובשת שאל.

והנקודה האסתטית פשוטה מאד, הרי אנו לא עוסקים כלל באשה הלובשת מלבושי פריצות, ואם כן הרי אם היא תלך אך ורק במלבושי צניעות ללא שאל אם כן גם לאירועים חתונות או מפגשים היא תלך בבגדים שקטים ולא צבעוניים וכו׳ וכו׳, כי אפילו אם באירוע עצמו אין גברים אך בשביל הדרך היא תהיה חייבת להקפיד על כל התנאים.

אך אשה הלובשת שאל מרוויחה, שמהדרך אין לה מה לחשוש מפני שכל הדרך היא מכוסה בשאל, ואילו באירוע עצמו במידה ולא מצויים שם מלצרים או סדרנים או צלמים וכדו׳ היא יכולה להוריד את השאל והנה היא מקושטת. וכל זה מלבד השכר העצום המחכה לה בעולם הבא על כל אשה שראתה אותה והתחזקה בצניעות או נמנעה ממלבושי פריצות בזכותה, בלי שהיא תדע כלל שהיא זכתה לפעול חיזוק אצל מישהו, צדיקים אוכלים פרותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא.

וכן כותב מרן החפץ חיים בגדר עולם פ״ז וז״ל: **כשהאשה הולכת בדרכי הצניעות אז היא זוכה להוליד בנים צדיקים בנים תלמידי חכמים המאירים לעולם בתורתם ובצדקתם... ועל ידי זה ייטב לה בעולם הזה וגם באחריתה תזכה לישב בעולם העליון בהיכל ה׳ ברוב עוז והדר... על כן צריכה האשה להרגיל עצמה במדת הצניעות וייטב לה על ידי זה בזה ובבא.**

ונסיים בהבטחת הזוהר הקדוש (נשא דף קכ״ד, בתרגום ללשון הקודש) לאשה השומרת על צניעותה מכל משמר: צריכה האשה להיות צנועה ולהצניע את עצמה בתוך ביתה ולא לצאת לחוץ, **ואם עשתה כן יולדת בנים כשרים וכתוב עליה: בניך כשתילי זיתים, מה זית יש בו חשיבות על שאר אילנות ואין עליו נאבדין בין בחורף בין בקיץ, כך בניה אינם נאבדים ויעלו בחשיבותם על שאר בני העולם. ולא עוד אלא שבעלה מתברך בכל הברכות של מעלה** (רוחניות) **ובברכות של מטה** (בריאות, פרנסה, הצלחה) **ומתברך בעושר ובבנים ובני בנים.**

בהחלט משתלם.

בס"ד

מאמר י"א

עצה טובה כשלאיש או לאשה עדין קשה

זו שאלה שמתעוררת מפעם לפעם, ולפעמים בגלל חוסר דעת ותבונה עושים טעויות ויוצאים קרחים מכאן ומכאן. הפסוק אומר, חכמת נשים בנתה ביתה ואיוולת בידיה תהרסנו, הקב"ה נתן לאשה בינה יתרה ובה היא צריכה להשתמש כדי לעלות עוד ועוד במעלות הצניעות,

אלא שצריך לדעת שגם אם ישנם עיכובים, זה לא אומר שהותרה הרצועה ואפשר כבר ללבוש כל מה שרוצים, אלא אדרבא ואדרבא, במצב כזה צריכים להיזהר הרבה יותר בכל דבר שבאים ללבוש, להקפיד ולבדוק שיהיה בצבעים שקטים ושיהיו הבגדים ארוכים, וכלשונו של רבי יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל משנת תרפ"ח **ללבוש בגדי צניעות כאשר נהגו בנות ישראל מאז ומעולם בלי שום שנוי דהיינו במלבושים ארוכים עד קצה האחרון היותר אפשר עכ"ל,** וכן צריך להקפיד שיהיו הבגדים רחבים ללא שום הבלטה.

אך מה בכל זאת ניתן לעשות? ובכן העצה היעוצה תמיד כדבר בסיס ששום דבר לא יכול לזוז בלעדו, זוהי התפלה, להתפלל ולשפוך דמעות כמים שה' יפתח את הלב של הבן זוג, ודבר זה ודאי בכוחו להועיל. כמו כן במידה והבעל הוא המתנגד יש פיתרון שאמנם קצת קשה ליישם אותו אך הוא פועל מצויין והוא, להקפיד שתמיד אבל ממש תמיד תהיה האשה מקושטת עם בגדים נאים ותכשיטים המרחיבים דעתו של אדם בזמן שהבעל מגיע מן הדרך, וכך לאחר שיחלוף זמן כבר כל האכפתיות למה שנעשה בחוץ יתפוגג ויעוף כעשן נמוג ואז יתן לה רשות ללכת ברחוב כרצונה.

ישנם מקרים, בהם הקושי מגיע מכיוון האשה שמצד אחד רוצה היא עד מאד, אך פוחדת וקשה לה להתרגל למראה החדש.

לאשה זו הפתרון הטוב ביותר, ללבוש את השאל בזמן הדלקת נרות שבת, הזמן הזה הוא זמן של התעלות לאשה, כמו כל נדרי ותפילת נעילה בשביל האיש, ובזמן הזה היא עם הריבונו של עולם לבד.

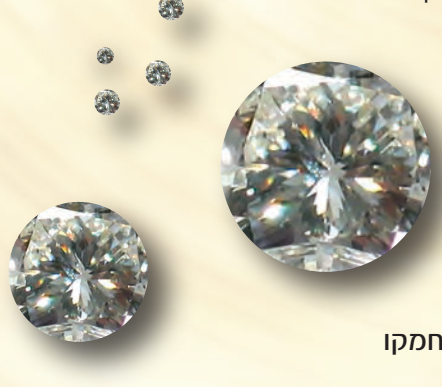

היא בעצמה תרגיש שהיא בדרגה רוחנית גבוהה יותר, וכמאמרו המפורסם של מרן החזו"א בספרו אמונה וביטחון וז"ל: **כאשר זכה שכל האדם לראות אמיתת מציאותו יתברך מיד נכנס בו שמחת גיל אין קץ, ונשמתו נעימה עליו, והדמיון משלים עם השכל לחזות בנועם ה' וכל תענוגי בשר חמקו**

עברו, ונפשו העדינה מתעטפת בקדושה וכאילו פירשה מגוף העכור ומשוטטת בשמי שמים. ובהעלות האדם בערכי קודש אלו, נגלה לפניו עולם חדש, כי אפשר לאדם בעולם הזה להיות כמלאך לרגעים, ולהינות מזיו הקודש וכל תענוגי עולם הזה כאפס נגד עונג של דביקות האדם ליוצרו יתברך.

אכן לגברים אין הרבה הזדמנויות לחוש את התחושות האלו, אך לאשה העולה במעלות היראה והטהרה הדרך יותר קלה להגיע לזה, הדלקת הנרות שלה מדי שבוע יכולה לרומם אותה עד בלי די, ואכן זהו הזמן ללבוש את השאל, להתרגל אליו, להתחבר אליו ולהפנים את העובדה שאי אפשר פשוט אי אפשר בלעדיו.

בכל מקרה ודאי לא לעשות מזה ויכוחים ומריבות, והכי הכי חשוב, לא לשתף בשום אופן את ההורים משום צד, מפני שכידוע אם ההורים רוצים לחזק משהו בצניעות מיד אומרים להם שאסור להם להתערב, אך אם הבני זוג רוצים להתחזק בצניעות, השוויגער או האמא נזעקות: מה קרה לכם? בשום אופן לא וכו׳ וכו׳, כדרכו של היצר.

וחשוב לציין שאם אכן בני הזוג מחליטים בינם לבין עצמם ששניהם רוצים בשמחה באהבה ובטוב לבב, אם כן שוב אין לתת שום חשיבות ושום תשומת לב למה יאמרו המשפחה מסביב וכדומה, כיון שאין כאן שום זכות לשום איש בעולם להתערב ולמנוע מהם לטפס ולעלות מעלה מעלה בדרך העולה בית קל.

(וכך שמענו שהורה מרן הגרי״ש אלישיב שליט״א שכאשר התיעצה עימו רבנית מפורסמת שגילו אצלה את המחלה ל״ע, ונכנסה אליו לשאול האם ההחלפה מפאה למטפחת בכחה להעלות מזור למחלתה, הרב נענה ואמר: ודאי, ואז הדגישה האשה שישנה התנגדות חזקה מצד ההורים, או אז שתק הרב לרגע ואמר בהחלטיות: תחליפי ואל תחששי, ואין שום זכות לא להורים ולא למשפחה להתערב בזה, וברכה לרפואה שלמה).

יהי רצון שבורא עולם בקנין, ישלים את זה הבנין, וישרה שכינתו, וירבה ברכתו, על אותן נשים מצוינות, אשר יחרטו לנצח בספר הזכרונות, שבזכותן ובזכות תמיכת בעליהן, זכו ישראל שתשרה שכינה עליהן, אמן.

נספחים

הליכה כהלכה

דברים אלו הכתובים להלן פשוטים וברורים היו בכל מקומות בני ישראל בכל הדורות עד סמוך לדורנו זה, אבל בזמנינו קיים בלבול גדול וחוסר ידיעה גם אצל יראים ושלמים המדקדקים במצות וחפצים בצניעות, שמצד אחד יש הטוענים שדרך הצניעות הראויה לבת ישראל היא שתלך בלבוש ארוך שיכסה את הרגל וצורתה עד סופה, ומצד שני יש המתנגדים לזה וטוענים שאין ללכת כך בלבוש ארוך ואדרבה יש בזה חוסר צניעות. לפיכך יש צורך להאריך בבירור הדרך וההנהגה הראויה על פי דברי חז"ל בגמרא ורבותינו הראשונים והאחרונים, ולקיים מה שנאמר (שיר השירים א ח): אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן וגו'. ופירש הגר"א: שתלך בדרך הקדושים אשר בארץ המה שהיו לפניך ולא תזוז מן הדרך אשר הלכו בה הראשונים עכ"ל. על כן נצא בעקבי הצאן לברר איך היה מנהגן של בנות ישראל הצנועות בדורות הקודמים. ויהי רצון שיהיו הדברים לחיזוק הקדושה והצניעות ולתועלת מבקשי האמת החפצים לעשות את רצון ה' בשלימות וישמח ה' במעשיו.

דברי חז"ל

למדנו בגמרא בשבת (דף צ"ח ע"ב) תנא דבי רבי ישמעאל: למה המשכן דומה, לאשה שמהלכת בשוק ושיפוליה מהלכין אחריה. ומפרש רש"י: שיפוליה שולי בגדיה. ומשמע מדברי הגמרא דכך היתה הרגילות ודרך הצניעות הראויה לבת ישראל שיהיו בגדיה ארוכים באופן שכל הרגל וצורתה יהיו מכוסות היטב, וכמו המשכן שהיה מכוסה עד סופו. (וכן משמע בגמרא בפסחים (דף ג' ע"א ועיין ברבינו חננאל שם) דפיסוק הרגלים גנאי הוא לאשה).

וכן בגמרא בבבא בתרא (דף נ"ז ע"ב) למדנו: חלוק של תלמידי חכמים כיצד, כל שאין בשרו נראה מתחתיו. ופירש רשב"ם: שיהא ארוך עד פיסת רגלו שלא יראה כשהולך יחף: טלית של תלמידי חכמים כיצד, כל שאין חלוקו נראה מתחתיו טפח. ופירש רשב"ם: טלית - מקטורן שמתכסה בו על כל הבגדים שלובש: ומוסיף רשב"ם: שכאשר הבגד העליון מגיע עד סוף החלוק זה יותר צניעות. ורואים

שאפילו שהרגל מכוסה כבר בחלוק, אם הבגד העליון מגיע עד סוף החלוק הוא יותר צניעות, וכל כמה שהבגד ארוך ומכסה את הרגל הוא יותר צניעות, ומזה נלמד קל וחומר לאשה שכאשר לבושה ארוך זה דרך הצניעות.

עוד למדנו בגמרא בשבת (דף ע"ז ע"ב): מהי גלימה, שנעשה בה כגולם. ופירש רש"י: שאין לו חיתוך אברים. (ולא ניכר צורת אברי הגוף). ובגמרא במנחות (דף מ"ב ע"א) למדנו שרב יהודה אדם צנוע היה ולא פשט את גלימתו כל היום. ומשמע מזה דדרך הצניעות היא כשאין חיתוך אברים, ואם כן אם הבגד ארוך באופן שצורת הרגל מכוסה לגמרי ואין ניכר חיתוך אברים זו דרך הצניעות הראויה.

כתב הרמב"ם (הלכות אישות פרק י"ג הלכה י"א): מקום שדרכן שלא תצא אשה לשוק בכיפה שעל ראשה בלבד עד שיהיה עליה רדיד החופה את כל גופה כמו טלית וכו' עכ"ל. הרי שיש מקומות שכדי להוסיף בצניעות נהגו הנשים להוסיף מעל בגדיהם רדיד החופה את כל הגוף כמו טלית, ומשמע שבגד ארוך הוא דרך הצניעות, שהרי אם יש בזה חוסר צניעות לא היו נוהגים כן.

וכן כתב הבן איש חי (בספרו חוקי הנשים פרק י"ז): ובמציאות הננו רואים בעינינו ונעיין בדעתנו, המלבושים הצנועים הוא הבגד המצניע האשה מכל צדדיה ויעטפה ויכסה מכתפיה עד עקבי רגליה עכ"ל. הרי שהדבר פשוט במציאות למי שרואה בעיניו ומעיין בדעתו, (ולא למי שאינו שם לבו ונגרר אחרי מוסכמות חברתיות אשר חדשים מקרוב באו בהשפעת אומות העולם) שבגד ארוך המכסה את הרגל וצורתה זה מלבושי הצניעות הראויים לבת ישראל.

ובספר חכמה ומוסר (מהגאון רבי אברהם ענתבי זצ"ל הרב דארם צובה בקונטרס דרך הצניעות פרק ג') כתב: ומדרכי הצניעות שיהיו בגדיו של אדם ארוכים וכמו שאמרו ז"ל וקל וחומר שיהיו בגדיה של האשה ארוכין. וצר לי על דורות הללו שנהגו להיפך, ואפילו חלוק שעל גבי בשרם קצר הרבה וזה פריצות הרבה וראוי לגעור בהם ולמחות בידם על זה המנהג הרע ולבטלו ולחזור למנהגם הראשון שיהיה ארוך עד כפות רגליה.

בעקבי הצאן

וכאשר נצא בעקבי הצאן לברר איך היה מנהג בנות ישראל הצנועות בכל הדורות בכל המקומות נמצא שבכל הדורות בכל תפוצות ישראל הלכו הנשים בלבוש ארוך והשמלה כסתה עד סוף הרגל וכפי שהעידו בתשובות האחרונים [רדב"ז (ח"ב סימן תש"ע) מהרש"א אלפנדרי (חו"מ סימן ל"ב) פני יצחק (ח"ו סימן ו') ועוד].

והגאון רבי שמעון אגסי זצ"ל(תלמיד הבא"ח בספרו אמרי שמעון עמ' ר"ג) צועק במרה על השינויים והפירצות שהחלו בזמנו בהשפעת תרבות הצרפתים, וז"ל: המלבוש קצר עד הארכובה (ברך) ומשם ולמטה רק מכסה בתי שוקיים (גרביים) דק יכסה רגליהן עכ"ל, וכותב את הדרך הראויה שלא לשנות את מנהג ישראל לטובת אופנת הגויים וז"ל: בצאתה תהיה צנועה ביותר כדרך נשים הצנועות של הדור הקודם שהיו מתעטפות בצעיף מכף רגלם עד קודקודם עכ"ל.

וכן העיד על מנהג ישראל בעל שומר אמונים זצ"ל (תקנות והדרכות עמ' יד): בימי נעורי לא היה ניכר איזה אשה נושאת בתי שוקיים (גרביים) כי הבגדים היו ארוכין עד המנעלים עכ"ל. ובספר ישראל סבא (הנהגות הגה"ק רבי ישראל אביחצירא זצ"ל פרק ט' עמוד 88): הקפיד מאד על לבושי הנשים שתלכנה עם שמלה ארוכה שתכסה את כל גופן כולל הידים והרגלים עד העקב עכ"ל.

והמעיין בספר עולמות של טוהר ימצא שכך היה מנהגן של כל בנות ישראל בדורות הקודמים בכל רחבי העולם [בארצות אירופה (גרמניה ליטא פולין הונגריה וכו') ובארצות המזרח (ארץ ישראל טורקיה בבל סוריה פרס וכו') ובארצות המערב (מרוקו תוניס אלג'יר וכו') ובאמריקה] ללכת בלבוש ארוך באופן שכל הרגל וצורתה מכוסה בשמלה היטב.

השתלשלות השינוי

כאמור עד לדורות האחרונים בכל העולם הלכו הנשים בלבוש ארוך שכיסה היטב את כל הרגל וצורתה, אך בדורות האחרונים (במהפכה הצרפתית שייסד נפוליאון שנועדה לשנות סדרי בראשית) התחילו אומות העולם שבמערב אירופה בהדרגה לשנות ולקצר את הבגדים, ובמשך הזמן ואריכות הגלות חדרה אופנה זו גם אצל בנות ישראל, והתחילו לאט לאט לקצר את הבגדים עד שהגיעו ללבוש קצר המגיע עד הברך וגם מעל הברך (ולדאבון הלב התופעה מחריפה לאחרונה, ואם החרש נחריש בעת הזאת מי יודע עד היכן נגיע) וכל זה בניגוד לצניעות הבסיסית והפשוטה שבדורות הקודמים אף אצל אומות העולם לא העיזו לשנות.

והנה באו הימים בהם השקר שולט והאמת נעדרת, ועל לבוש ארוך שמכסה את כל צורת הרגל שזה צניעות ומנהג ישראל המקובל מדורי דורות אומרים: פריצות, ועל הקצר שמראה את צורת הרגל וכן על גרב שקופה או גרב בצבע הרגל כמראה בשר רגל מגולה אומרים: זה דרך צניעות, וגם יראים ושלמים מחוסר ידיעה נתפסים לדעות משובשות אלו, אוי לנו שכך עלתה בימינו.

וכפי מנהגו התחכם לו היצר הרע, ולצורך השעה מצא כמה משולי המחנה שהסכימו ללכת (למענו, כדי שיוכל להציגם כדוגמה) לפרק זמן בלבוש ארוך, כדי שיוכל על ידי זה אחר כך לבלבל את כל העולם, ולומר: ארוך זה מודרני, ארוך זה "אופנה", (כאילו הקצר של היום זה לא "אופנה") אך באמת אותן משולי המחנה שהלכו (באותו פרק זמן של שליחות מטעם היצר) בלבוש ארוך, מקפידות על פי כללי המודה על דגם פרוץ שיהיה צמוד וצר ומבליט את תנועות הרגל כי זה באמת ה"מודה", אבל לא ילכו בלבוש ארוך ורחב שהוא דרך הצניעות, כיון שאינו נכלל ב"מודה" ואין שם ה"אופנה" נקרא עליו (ואחרי זה יחזרו שוב ללבוש הקצר, כי כבר הושגה מטרתו).

אבל היצר הרע את שלו כבר הרויח, שבטענת סרק וכזב מרחיק את בנות ישראל מהלבוש הארוך (הרחב, הצנוע באמת) בטענה שהוא "אופנה" ו"רחובי", נגד דברי הגמרא ורשב"ם ורמב"ם דלעיל, נגד מנהג כל ישראל מדורי דורות, נגד ההגיון הפשוט שמה שמכסה היטב שלא תראה צורת הרגל זה דרך הצניעות (והיצר משכיח מהבריות שאותן משולי המחנה הולכות גם בקצר על פי רוב, ושכל אופנת הקצר באה משפלות ובהמיות הגויים בדורות האחרונים) וכך הרויח היצר שילכו בנות ישראל דוקא בלבוש קצר שעדיין רואים את צורת הרגל, ובמקרים רבים בגרב שקופה שהרגל נראית מתוכה, או בצבע הרגל שנראית כהולכת בגילוי בשר רח"ל, ולדאבון הלב המצב הולך ומחמיר, החצאיות הולכות ומתקצרות... ומכל זה נגרם מכשול והחטאת הרבים, לשמחתו הגדולה של יצר הרע שהצליח במטרתו לבלבל את העולם ולדחוק את לבוש הצניעות הארוך שהיה פשוט ומקובל בכל ישראל, לטובת הלבוש הקצר שבא מאופנת הגויים בדורות האחרונים.

על כן התעוררנו לפרסם דברים אלה לתועלת מבקשי הצניעות באמת, כדי שלא יסחפו חלילה אחרי דעות שהם היפך דברי חז"ל ומנהג ישראל בכל הדורות, ומקורן במהפכה של גויי הארצות ובטענות יצר הרע, ואדרבה יתחזקו ללכת בלבוש ארוך ורחב שמכסה היטב את הרגל וצורתה בצניעות, כדרך אמותינו הצדקניות בכל המקומות ובכל הדורות ככתוב: צאי לך בעקבי הצאן, וכפירוש הגר"א הנ"ל. והשי"ת ברחמיו יגאלנו במהרה בזכות נשים צדקניות, ויבנה את בית קדשינו ותפארתינו אכי"ר.

חלק לעולם הבא

"בהתאם לסעיף המופיע בחוק לעניני הונאה ומרמה, החלטנו להענישך בשמונה עשרה שנות מאסר בפועל" - פסק השופט חמור הסבר, וכעבור רגע הוסיף בחומרה, "ובבידוד מלא!" כרעם ביום בהיר נחתה הגזירה על פ. בחלומותיו השחורים ביותר לא חלם על כזו ענישה קשה ונוראה, אך הרבה ברירות לא היו בידו. הקושי היה נורא, המעבר החד מדירת הפאר לתא המעצר המצחין והמחניק, עם פרוסת לחם חרבה ומעט מים אשר זרקו לו הסוהרים מדי בוקר, לא היה קל לו כלל ועיקר.

הימים עברו להם בעצלתיים, והקושי... לא רק שלא פחת, אלא אף גבר והלך. למען האמת, את הסבל הגופני עוד הצליח האומלל איכשהו לשאת ולספוג, אך היה דבר אחד שמוטט אותו לחלוטין, השעמום... השהיה מבוקר ועד ליל ללא שום בדל תעסוקה, שניה ועוד שניה אשר מצטרפת היא לדקה ועוד אחת, היה זה בשבילו סבל נפשי בל יתואר אשר איים להוציא אותו מדעתו. הסבל היה כה רב, עד שלא עברו ימים רבים ואותות של שבר ודיכאון נפשי עמוק התחילו להראות על פניו המיוסרות. בהנהלת הכלא אשר ראו את מצבו הנורא, החליטו לאחר התייעצות ביניהם לעשות מעשה, התקינו הם לו בקיר תאו ידית ברזל גדולה וכבדה, ובקשו ממנו לסובב את הידית בכל הכוח למען המשק של בית הכלא. האסיר פ. כמובן שש בכל ליבו על התעסוקה החדשה שהגיעה לידו, תעסוקה שתתרום מכוחותיו המבוזבזים ומזמנו הריקן לאנשים שבחוץ, וכך בהתרגשות ובשמחה פנה לסובב את הידית. הידית היתה מוצקה וכבדה וכל הנעה קלה שלה היתה כרוכה בטרחה עצומה ובמאמץ פיזי גדול, אך פ. לא ויתר, וביגיעה עצומה סובב הוא את הידית, סובב וסובב... "בודאי טוחן אני את גרגרי החיטה המונחים בריחיים שמעבר לקיר, או שמא מפיק אני שמן זית כתית לתפארה, כל מאמץ שווה בשל כך" כך רקם הוא לעצמו את הגיגיו, ומול עיניו כבר הזדקרו להם שקי ענק מלאים אבקה לבנבנה מהחיטים שטחן, ולידם עמדו סדורים מיכלים מלאים בנוזל צהוב וזך. המחשבות הללו הזרימו בו סיפוק ואושר אשר מילאו את נפשו הריקנית ונתנו לו מרץ מחודש לשוב ולסובב את הידית בכוחות על אנושיים שוב ושוב כמעט ללא הפוגה.

שנה לשנה מצטרפת ויחד עם המאמץ העצום מתקרב לו עת השחרור. רגעים ספורים לפני צאתו אל אויר העולם החופשי פנה האסיר אל מפקד הכלא בדמעות ובתחנונים, "רק, רק בקשה אחת ויחידה יש לי אליך" - הצליח הוא בקושי לבטא את משאלת ליבו - "אנא הראה לי את אשר פעלתי כל השנים בעמלי העצום בסיבוב הידית, אולי אפילו רק חלק מהתוצרת, אנא!" גרונו נחנק מדמעות וצפייתו העפילה לגבהים. מפקד הכלא שלח בו מבט מצמית וקר, ובלי אומר ודברים הוביל אותו אחר כבוד אל מעבר לקיר. שם, לגודל תדהמתו העצומה של האסיר היה... קיר... אפס... לא קמח ולא שמן... בראות האסיר את זאת לא עמד לו ליבו, צנח הוא תחתיו והשיב את נשמתו ליוצרה.

סיפור זה אשר קרה באמת (כפי שסופר ע"י הג"ר בנימין רבי זצ"ל), מלמדנו לקח נורא... לגלות אחרי עמל של שנים שכל העמל היה לריק ולא יצא מזה שום דבר, זה צער נורא שהמילים דלות וחיורות מדי מכדי לתארו, זהו רגש של אכזבה ועוגמת נפש עצומה אשר חודרת היא עד עמקי נפשו של האדם וממוטטת אותו לחלוטין... מפח נפש איום, צער בלתי נתפס...

נתאר לעצמינו, (תיאור שכל פרטיו המהותיים נכונים ואמיתיים, כמבואר בדברי חז"ל בכמה מקומות, ועיין בספר תפארת אדם למרן החפץ חיים סוף פרק ב', ובספר שומר אמונים מאמר השארת הנפש, ובעוד הרבה ספרים). ש. בת השמונים וחמש חולה ל"ע את חוליה האחרון עלי אדמות... חולי אשר ממנו שוב לא קמה. בימיה האחרונים שיחזרה היא לעצמה את כל מהלך חייה והתמלאה בסיפוק ואושר עצום...

"הנה ברוך ה' כל ימי חיי הקפדתי להתפלל כל יום, תמיד השתדלתי לכבד את הורי... עשיתי חסדים עם השכנות בלי סוף, הייתי שומרת על הילדים שלהם גם כשזה היה קשה לי מאוד... ולאחר מכן גידלתי את ילדי שלי מתוך מסירות נפש,

לפעמים אף לא ישנתי לילות שלמים למענם... מסרתי את נפשי כדי שיוכל בעלי לשבת וללמוד ללא שום עול וטרדה... ברוך ה' זכיתי לילדים ולנכדים ת"ח עובדי ה'... זכיתי להקים בית של תורה ועבודת ה'... והכל מתוך מסירות נפש... ממש "אשת חיל"... הנה בקרוב אני יעלה השמימה... אין ספק שיקבלו אותי שם בכבוד מלכים ומלאכים לבנים יובילו אותי הישר לגן עדן להנות מזיו השכינה ולהתענג על ה' לנצח נצחים, שהרי "מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת"... כל כך טרחתי והתיגעתי לעשות את רצונו יתברך... אין ספק שאזכה שם לאושר ועונג נצחי אשר "עין לא ראתה אלוקים זולתך"... - כך חושבת היא לעצמה ומהרהרת בליבה...

והנה הגיע הרגע... עיניה נעצמו ושוב לא נפתחו... נשמתה טסה ועלתה לשמי מרום... לפני הבית דין של מעלה...

מכל עבר הגיחו להם מלאכים לבנים וטהורים, אלפי מלאכים שנוצרו ממעשיה הטובים שפעלה ועשתה כל ימי חייה... מלאכים רבים הקיפוה מכל עבר, מלאך אחד אף אמר לה "אני נוצרתי מתפילת מנחה שהתפללת לפני 74 שנים", ומלאך אחר אמר "אני נוצרתי מהצדקה שנתת פעם כשהיית בגיל 32 "... כך הצטברו ונאספו להם אלפי אלפי מלאכים לבנים וטהורים, והיא, שמחה ומאושרת, צופה ומביטה בהנאה עצומה במלאכים הרבים המתאספים ובאים ללא הפסקה...

אך לפתע נשמע קול רעש מחריד... צעקות וזעקות... המולה נוראה התרחשה במקום. עיניה חשכו... פחד ואימה נפלו עליה...

מכל עבר הגיחו להם מאות מלאכים שחורים ומפחידים, צועקים וזועקים בקול נורא ומרטיט "הנה האשה שבראה אותנו... הנה האשה שלא הקפידה על לבוש צנוע ובגללה נכשלו אנשים בהרהור אסור ומחמת ההרהורים נוצרנו אנו...

איך לא שמרת על הצניעות... כיצד העזת לצאת כך לרחוב... כיצד העזת להיות מכשול לרבים... אנא בית הדין תזרקוה לגיהנום אל תחוסו ואל תרחמו עליה... זה מגיע לה...

"רועדת ומפוחדת מקול צעקתם ניסתה האשה להוציא כמה מילות התגוננות "אני לא... לא ידעתי שיש בזה בעיה... לא ידעתי שבגדי בעיתיים..", אך מיד המלאכים השחורים צעקו וזעקו בקול נורא ומחריד "שקר!!!... כיצד את אומרת לא ידעתי... הרי גדולי הדורות הורו שאסור לצאת כך... הם פירסמו בכל מקום את הדברים באופן ברור... כיצד התעלמת מהוראתם... איך לא פחדת להחטיא את בחורי ישראל... מאות עבירות גרמת לאחרים ביציאתך לרחוב... איך העזת... איך...?!!! "

ולפתע נוצר שקט מוחלט, וברקע נשמע קולם הברור והחד של בית הדין... "שמענו את דבריהם של המלאכים הלבנים והטהורים, אך שמענו גם כן את דבריהם של המלאכים השחורים... **אם המלאכים השחורים היו נוצרים מעבירות אחרות אז אולי היה לך איזה תקווה...** היית נכנסת בתחילה לאש הרותחת של הגיהנום להטהר מהעוונות במשך תקופה מסוימת, כפי גודל העוונות, ואחר כך היית נכנסת בכבוד מלכים להתענג בחלקך השמור בגן העדן...

אבל כיון ששמענו מהמלאכים השחורים שהם נוצרו מחטאים של אנשים אחרים שחטאו בגללך, שוב אין לך שום תקווה... הפסדת את כל העולם הבא שלך... שהרי כך פסק הרמב"ם בהלכות תשובה שמחטיאי הרבים אין להם חלק לעולם הבא... וכשם שפוסקים בבית דין של מטה כך פוסקים בבית דין של מעלה, ומלבד זאת מוטל עליך להיענש בגהנום על כל חטאייך כפי שיורו לך שומרי הגיהנום"...

גדולי ראשי הישיבות וגדולי הפוסקים, אדמורי"ם, מקובלים ומשגיחים, (ובמילים אחרות - ממש כל גדולי ישראל מכל החוגים, בתוכם מרן הרב שך, מרן ר' יחזקאל אברמסקי, הבבא-סאלי, האדמו"ר מויזניץ ועוד ועוד) יצאו במכתב נורא בחודש טבת שנת תשכ"ח בו הם פוסקים בצורה נחרצת, שבת ישראל ההולכת או מתנהגת שלא בצניעות, הרי היא נכללת בגדר **"מחטיאי הרבים"!!** רח"ל, וכך כתבו שם "...והנה בזמן האחרון עלה הפורץ גם בכמה בתי החרדים לפרוץ פרצה נוראה והיא המלבושים הקצרים רחמנא ליצלן, באנו להודיע ולפרסם שהיא בכלל **"מחטיאי הרבים"...** אשה ההולכת בפריצות, מלבד עוונה החמור ומלבד מה שמפסידה את כל המעלות הגדולות והחמודות הנ"ל, הרי היא מחטיאה את הרבים בכל מקום שתלך בכל עת ובכל שעה, עוונה עמה וגם עוון אחרים וכו'", - בדברים אלו אשר יצאו מתוך עומק ליבם הטהור ומתוך דעתם דעת התורה, פסקו הם לנו פסק הלכה ברור ומחוור - אשה שלא נזהרת ולא נשמרת מלבוש שאינו צנוע הרי היא בכלל **"מחטיאי הרבים"** רחמ"ל!!!

עם קצת תשומת לב מרויחה האשה שכר מושלם על כל מצוותיה בעולם זה ושכר עצום ונשגב על שמירת הצניעות אך מבלי לשים לב מצליח היצר הרע להשכיח מהאשה את

עיקר תפקידה בעולם ובכך היא מפסידה לא רק את מצות הצניעות אלא את כל שכרה המגיעה לה על אלפי ורבבות מצוות שעשתה בחייה מכיון שגם בלי להתכוון היא נכנסה תחת ההגדרה מחטיאי הרבים.

בשביל להבין את המשמעות הנוראה הטמונה בפסק הזה, נצטט את דבריו של הרמב"ם בפרק ג' מהלכות תשובה הלכה ו', וזה לשונו, **ואלו שאין להם חלק לעולם הבא אלא נכרתין ואובדין ונידונין על גודל רשעם וחטאתם לעולם ולעולמי עולמים**, המינים, והאפיקורסים, והכופרים בתורה, והכופרים בתחית המתים, והכופרים בביאת הגואל, והמשומדים, **"ומחטיאי הרבים"** וכו', (ובהלכה י' הוסיף הרמב"ם לבאר את ענין מחטיאי הרבים, וזה לשונו, מחטיאי הרבים כיצד, אחד שהחטיא בדבר גדול כגון ירבעם וכו' ואחד שהחטיא בדבר קל אפילו לבטל מצות עשה),

הרי מבואר בדבריו של הרמב"ם, שאלו אשר הם בכלל מחטיאי הרבים, כאשר יגיעו לאחר פטירתם מן העולם הזה לפני הבית דין של מעלה, לא יועילו להם כל המצוות וכל החסדים ושאר המעשים הטובים שעשו במשך כל ימי חייהם, ובית הדין יפסוק שאין להם שום חלק לעוה"ב, זאת אומרת, שלא יקבלו שום שכר על כל עמלם שעמלו במשך החיים, ומפסידים הם את כל האושר והעונג של מליוני שנים - של נצח נצחים, ותחת זה יקבלו רק עונש וצער שאי אפשר לתאר, לנצח נצחים לעולם ולעולמי עולמים, רחמנא ליצלן...

אם אותו אסיר התמוטט במקום לאחר ששמע שעבד לחינם במשך 18 שנה, ולמרות שאין הוא מקבל על זה שום עונש, נתאר לעצמנו כיצד הרגישה אותה אשה בעת קריאת פסק הדין מפי הבית דין של מעלה... לא 18 שנה של עמל צרוף הלכו לריק אלא 80 שנה של התיגעות ועבודה בקיום מצוותיו של הקב"ה, בעשיית צדקה וחסד ועוד ועוד הלכו לה לריק, ואף שהיה לה בעוה"ז את העונג והאושר שיש בקיום רצון ה', אך את השכר העצום והנפלא אשר היתה אמורה לקבל הפסידה היא במו ידיה... חוסר זהירותה בצניעות גרם לה להפסיד את כל העונג הנצחי של מליארדי שנים בלי סוף...

הצער וההלם הוא כל כך נורא... אי אפשר כלל לתאר זאת...אין לנו את הכלים בשביל להבין ולחוש את עוצמת הצער ועוגמת הנפש האיומה שיש באותו הרגע הנורא... ולאחר מכן במשך מליארדי שנים... ה' יצילנו...

אך האמת היא שלא זו בלבד שהפסידה את כל העולם הבא שלה, אלא גם נענשת היא בעונש חמור ביותר אשר מקבלים במיוחד אלו שהחטיאו את הרבים, וכמו שכתוב בזוהר הקדוש בפרשת תרומה דף ק"נ עמוד ב' וזה לשונו (בתרגום ללשון הקודש), "מקום יש בגיהנום ודרגות שם הנקראת צואה רותחת וכו', ושם אותם הרשעים שחטאו והחטיאו אחרים והיו קשי עורף תמיד ולא נשכרו לפני אדונם בעולם הזה, אלה נדונים שם בלכלוך ההוא ובצואה הרותחת ההיא, שאינם יוצאים משם לעולם וכו', כל אותם, נידונים שם לדורי דורות ואינם יוצאים משם", עכ"ל.

(עונש הגיהנום הוא לא רק לנשמה בלבד אלא מולבשת היא בגוף חדש שמלבישים לה

בשמים כמו שכתוב בשבט מוסר פרק כ"ו, וכבר ידוע שהאש והחום של הגהנום הוא פי שישים מחום האש שיש בעולם הזה וכמובא בגמ' ברכות נ"ז ב', וכשאדם יצייר לעצמו כיצד היה מרגיש לו היו מכניסים רק את אצבעו ורק לאש של העוה"ז ולא לתוך צואה רותחת... הרי ודאי ירתע ויצטמרר מעצם הרעיון, ואם כן כל שכן וכל שכן כשידע האדם שאם הוא יחטא ויחטיא, בודאי ללא שום ספק יכניסו את כל גופו לתוך אש שהיא רותחת פי שישים מחום האש המוכר לנו ולא סתם אש אלא צואה בוערת ודולקת, ולא רק לרגע אחד אלא לעולם ולעולמי עולמים... בודאי ירעד ויפחד על נפשו שלא יקרה לו כדבר הזה,

וממילא ימנע ויזהר בכל כוחו שלא להיכשל ולהכשיל ח"ו שום אדם. וממילא ובענין הזה של עונש הגיהנום יש להוסיף כאן רק עוד פרט אחד אשר כתב הח"ח בספרו "תפארת אדם" פרק ט' וזה לשונו, "מקום הגהנום גדול מאד, כל אחד רחוק מחברו כמה מאות פרסאות, ואין כל אחד רואה את חברו ולא שומע ממנו כלל, אלא כל אחד בוכה וצועק "אוי ואבוי" במקומו, והוא (הגהנום) מכיל בתוכו כל הפושעים ומורדים על רצון ה' יתברך," עד כאן לשונו, זאת אומרת שהאדם הנמצא בגהנום מלבד כל יסוריו הנוראים והמחרידים, גם בודד הוא לנפשו ללא שום חברת אדם, וחש הוא כאדם הנמצא לבדו לבדו בתוך מדבר שממה, ובמצב הזה יכול האדם להיות במשך אלפי אלפי שנים ויתכן גם לעולמים, וכל לב מבין אשר מתבונן בדברים הללו, בודאי יחרד על נפשו, וישתדל בכל כוחו להישמר מלחטוא ומלהחטיא ועי"ז יזכה להינצל מכל רע בזה ובבא).

אכן כמובן צריכים להוסיף ולהבהיר שכל אשר תארנו למעלה בדבר העונש הנורא וההפסד הנצחי זהו רק באופן שלא חזרה בתשובה, **אבל אם האשה התחרטה בכל ליבה והתוודתה על זה וקיבלה על עצמה בלב שלם ששוב לא תחטא ותחטיא ותשתדל בזה מאד, הרי בודאי שבמקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, ואשרי חלקה בזה ובבא...**

כאשר נתבונן ונחיה את העתיד שיהיה בסוף לכולנו... את העמידה לפני בית הדין של מעלה... ואת הצער האיום והנורא שיכול להיות לנו אם לא נשגיח על מעשינו, הרי בודאי שלא נחטא ונחטיא, ונזהר ונשמר מכל ספק וחשש שמא אנחנו מחטיאים את הרבים, וכמו שכבר כתב המקובל האלוקי רבי חיים ויטאל זצ"ל בספרו "שערי קדושה" וזה לשונו, "תרופה כללית להנצל מכל תחלואי הנפש וכו', ישים יראת ה' על פניו ולא תמוש מנגד עיניו יראת יום המיתה והכנסתו לקברו ודינה של גהנום ויום הדין הגדול והנורא וכו'", עד כאן לשונו, וכן האריך רבינו יונה בספר "שערי תשובה" שער שני אות כ"א. ומעתה מבינים אנו היטב שמה שאנו שומרים על הצניעות אין זה בשביל אף אחד, זה לא בשביל המנהל, לא בשביל המורה ואף לא בשביל ההורים, זה אך ורק בשביל עצמינו בשביל שנזכה לאושר ועונג נצחי בעולם הזה ובעולם הבא... שלא נפסיד לעצמינו את כל עולמינו... **למען לא נבוש ולא נכלם לעולם ועד...!**

ציטוט מדבריו הנוקבים של אבי הישיבות מרן רבי חיים מוואלוז'ין זצוק"ל

צריך באמת כל אדם להתבונן ולחפש דרכיו, אולי הוא מאותן שאין להם חלק לעולם הבא ח"ו, דהנה כל אחד שמח בחלקו, וסומך על המשנה (סנהדרין צ.) "כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב", אבל לא מתבונן הוא בסוף המשנה הזאת שאמרה "ואלו שאין להם חלק לעולם הבא"... (קונטרס דרשת מוהר"ח שבסוף ספר נפש החיים)

עדות מהמקובל האלוקי תלמיד האריז"ל רבי חיים ויטאל זצוק"ל
על דברים נוראים ששמע מה"רוח"- דיבוק

המעשה עם אותו הרוח התחיל ביום ערב שב"ק כ"ט תמוז שנת שס"ט, כאשר בתו של הר"ר רפאל עניו זצ"ל מדמשק התעלפה כמה פעמים, ולאחר מכן בליל שב"ק בהיותה מוטלת כפגר מת נשמע הקול יוצא מפיה... רבי חיים ויטאל שהגיע לשם באותו ליל שבת תיאר לאחר מכן את כל השתלשלות המאורע ואת כל הדברים ששמע מאותה הרוח בכתב יד קודשו, (אשר נשתמר עד ימינו אנו והובא לדפוס ע"י הוצאת מוסד הרב קוק תשי"ד, וכן נדפס בספר שבחי הרח"ו דף ח: והובא בספר שומר אמונים בסוף מאמר הגלגולים), ונעתיק משם רק כמה משפטים אשר אמר אותו הרוח על עונשם של אנשי דמשק, שלא יהיה להם חלק לעולם הבא כיון שנשותיהן הולכות שלא בצניעות, (ונצטט עוד כמה משפטים מאותה עדות כדי שנבין באיזו רוח מדובר). וישאלוהו (את הרוח) מי אתה? ויאמר, אני הוא חכם פיסו, ולמה לא הדלקתם זולת ב' נרות כמנהג, היה לכם להדליק נרות הרבה לכבוד המלאכים ונשמות הצדיקים שבאים עמי ללוותי לשמור עלי... הנה אינני כשאר רוחות, כי אני חכם וצדיק, ולא באתי כי אם על חטא קל שנשאר לי לתקן, וגם להיות שליח לכם להשיבכם בתשובה ברוב העבירות שבכם... ונפטרתי זה 53 שנים, ועליתי למקומי בגן עדן, וישבתי שם עד עתה, ונשאר לי לתקן ענין אחד קטן ובאתי לתקנו, ולכן אוי לו למי שאינו נזהר בעולם הזה אפילו מחטא קל שבקלים, כדי שלא יבוא לידי זה שאני עובר... הנה יושבי דמשק **אין לכם חלק לעולם הבא חס ושלום**, לכמה סיבות... נשותיהן הולכות חצופות בלבושיהן ותכשיטים מגונים... ומשימין מיני בשמים לגרום יצר הרע באנשים, וכל זה בשווקים וברחובות..."

"וצריכה האשה שתהא צנועה ונזהרת שלא יסתכלו בה בני אדם חוץ מבעלה, שהמסתכלים בפניה או בידיה יורדין לגיהנום, והיא ענושה בעונש כל אחד ואחד מהם מפני שהחטיאה אותם ולא נהגה צניעות בעצמה ונכשלו בה"

(רבינו יונה באיגרת התשובה אות ע"ח).

"האשה המתקשטת לפני האנשים, בזה היא מדלקת לבם ומכנסת הרהורים בלבם, ובזה עונשה גדול מאוד, שהיא נותנת מכשול לפני רבים"

(אורחות צדיקים בשער הגאוה).

"כמעט כל עונש האשה בעולם הזה ובעולם הבא וזכייתה לעולם הבא, תלוי בצניעות"

(חסד לאלפים או"ח סי' ג).

"עיקר ביאת האדם לעולם הזה הוא כדי לתקן ענין זה של קדושה"

(חזון איש במעשה איש ח"א עמ' קס"ה).

"אין הדורות נגאלים אלא בשכר נשים צדקניות שיש בדור"

(ילקוט שמעוני רות אות תר"ו).

תפילה לאשה על צניעותה

יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלוקי אבותינו, הקל הקדוש החפץ בקדושה, שעשה למען שמך הנורא והקדוש ותחוס עלי ועל בנותיי בכלל כל נשות עמך ישראל, ותשמרנו שלא נחטיא את הרבים ואף לא אחד מישראל, ותתן בנו דעת להישמר שלא להיראות ברשות הרבים, ולא יראונו ולא ישמעונו, ותן בנו יצר הטוב לכוף את יצרנו הרע הדוחק בנו להתקשט ולהתייפות, ולא נצא לרשות הרבים באיפור או קישוט או בריח טוב, לא באונס ולא בשוגג ולא במזיד, ובחסדיך הפשוטים רחם עלינו שלא ניכשל בשיחה בטילה, ולא בשחוק וקלות ראש, והרחיקנו מפרנסה שאיננה בצניעות, כי אתה ברחמיך מחיה את כולם, בהיתר ולא באיסור, ורחם עלינו שלא תמוש מאיתנו האמונה כי אתה ה' לא תמנע טוב להולכים במים, ונא אל תצריכנו לרפואה שאיננה בקדושה כי אתה רופא כל בשר ומפליא לעשות, וזכנו שנשיג כל צרכינו וצרכי ביתנו מבלי שתיפגם צניעותינו, שלא נצטרך להיראות לרבים ולא להגיע למוכרים גברים, ועשה עימי חסד שלא תיגלה אף שערה משערותיי, ולא שום חלק מגופי אפילו לא לרגע קט, לא באונס ולא בשוגג ולא במזיד, וכערני בעיני כל הגברים, וזכני שלא יסתכלו בי עיניים זרות, ואהיה יפה רק בעיני בעלי, ותוסיף בי יצר הטוב להתחזק עוד ועוד בצניעות, עד כי אזכה להגיע למעלת אמותינו הקדושות, וזכנו שלא נימשך אחר חברות רעות ורצונות רעים אלא רחם עלינו ברחמיך הרבים שנזכה לעשות רצונך באמת, ובלי פשרות, ובלי גניבת דעת, והעמידנו על האמת והרחיקנו מדיעות שקר ואנשי שקר, אנא רבונו של עולם, בראת גן עדן ובראת גיהנם, בראת צדיקים ובראת רשעים, יהי רצון מלפניך שלא יכשלו בי בני אדם, וזכני אני ומשפחתי בכלל כל עמך בית ישראל לימות המשיח ולבנין בית המקדש ולחיי העולם הבא. אמן כן יהי רצון.

בגדי שרד
מתלבשים מסורת
בגיטות בגיאות של פעם
052-7652509

לתשומת לב! קונטרס זה יו"ל במהדורה מצומצמת מחוסר תקציב
אם ברצונכם לזכות ולהיות שותפים במהדורה נוספת של קונטרס
זה אנא התקשרו לטל' 052-7652509